

FSD2822

EVAn kansallinen asennetutkimus 2013

Koodikirja

TIETOARKISTO

Tämän koodikirjan viittaustiedot:

EVA:n kansallinen asennetutkimus 2013 [koodikirja]. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [tuottaja ja jakaja], 2021.

Koodikirja on luotu aineiston versiosta 2.0 (24.5.2017).

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto
33014 Tampereen yliopisto

Asiakaspalvelu:
asiakaspalvelu.fsd@uta.fi
040 190 1442

Palveluportaali Aila:
<https://services.fsd.uta.fi/>

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto
<http://www.fsd.uta.fi/>

Lukijalle

Tämä koodikirja on osa Tietoarkistoon arkistoitua tutkimusaineistoa FSD2822. Aineisto on kuvailtu mahdollisimman yksityiskohtaisesti suomeksi ja englanniksi. Datatiedostosta on tarkistettu muun muassa muuttujien jakaumat, puuttuvat tiedot, muuttujien selitteet ja arvojen selitteet. Tarvittaessa datatiedosto on anonymisoitu. Aineistoon ja sen tekijöihin tulee viitata asianmukaisesti kaikissa julkaisuissa ja esityksissä, joissa aineistoa käytetään. Tietoarkiston antaman malliviittaustiedon voi merkitä lähdeluetteloon sellaisenaan tai sitä voi muokata julkaisun käytäntöjen mukaisesti. Malliviittaus:

Elinkeinoelämän valtuuskunta (EVA): EVAn kansallinen asennetutkimus 2013 [sähköinen tietoaineisto]. Versio 2.0 (2017-05-24). Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD2822>

Tietoarkistoon on lähetettävä viitetiedot kaikista julkaisuista, joissa käyttäjä hyödyntää aineistoa. Aineiston alkuperäiset tekijät ja tietoarkisto eivät ole vastuussa aineiston jatkokäytössä tuotetuista tuloksista ja tulkinnoista.

Koodikirjan alussa on tiedot aineiston sisällöstä, aineiston rakenteesta ja keruusta sekä luettelo tietoarkistoon ilmoitetuista julkaisuista, joissa aineistoa on hyödynnetty. Toinen osa sisältää tiedot muuttujista: muuttujien nimet, kysymystekstit ja suorat jakaumat. Kolmannesta osasta löytyvät hakemistot.

Tässä koodikirjassa esitetyt muuttujien jakaumat on tuotettu SPSS-tiedostoista. Jakaumataulukkoissa on esitetty muuttujan saamat arvot, vastaavat frekvenssit (n), frekvenssit prosentteina (%) ja validit prosentit (v. %), joissa on huomioitu puuttuvat arvot. Kaikki jakaumat ovat painottomia. Jos aineisto sisältää painomuuttujia ne löytyvät muuttujaluettelon lopusta. Joidenkin muuttujien osalta suorat jakaumat on korvattu kuvailevilla tunnusluvulla. Avokysymyksistä luokiteltuja vaihtoehtoja ei ole yleensä otettu mukaan koodikirjaan.

Jakaumat saattavat sisältää puuttuvia tietoja. Merkintä "tieto puuttuu (SYSMIS)" viittaa puuttuvaan havaintoon. Merkintä "tieto puuttuu (User missing)" viittaa muuhun puuttuvaan tietoon, esimerkiksi arkistossa määritellyyn puuttuvaan tietoon (user missing). Useissa tapauksissa aineiston käyttäjän on harkittava myös muiden arvojen koodaamista puuttuvaksi tiedoksi (esim. 'en halua sanoa' tai 'en osaa sanoa').

Koodikirja voi sisältää myös erilaisia liitteitä. Tyypillisin liite on kyselylomake.

Sisältö

1	Aineiston kuvailu	1
1.1	Aineiston otsikot ja datan versio	1
1.2	Sisällön kuvaus	1
1.3	Aineiston rakenne ja keruu	3
1.4	Aineiston käyttö	4
2	Muuttujat	7
3	Hakemistot	65
3.1	Muuttujat esiintymisjärjestyksessä	65
3.2	Muuttujat aakkosjärjestyksessä	71
3.3	Muuttujaryhmät	76

Luku 1

Aineiston kuvailu

1.1 Aineiston otsikot ja datan versio

Aineiston nimi: EVAn kansallinen asennetutkimus 2013

Aineiston nimi englanniksi: EVA Survey on Finnish Values and Attitudes 2013

Koodikirja on luotu aineiston versiosta 2.0 (24.5.2017).

1.2 Sisällön kuvaus

Tekijät

Elinkeinoelämän valtuuskunta (EVA)

Kiljunen, Pentti (Yhdyskuntatutkimus)

Aineiston tekijänoikeudet

Tietoarkiston ja aineiston luovuttajan tekemän sopimuksen mukaisesti.

Aineiston luovuttaja

Haavisto, Ilkka (Elinkeinoelämän valtuuskunta)

Aineisto luovutettu arkistoon

28.2.2013

Asiasanat

arvot; asenteet; hyvinvointi; integraatio – Eurooppa; kilpailukyky; oikeudenmukaisuus; palvelut; rakennemuutos; talouskasvu; talouspolitiikka; verotus; ympäristö; yritykset

Tieteenala / Aihealue

OKM:n tieteenalaluokitus: Yhteiskuntatieteet

CESSDAn luokitus: Poliittinen käyttäytyminen, poliittiset asenteet ja mielipiteet; Sosiaalinen käyttäytyminen ja asenteet; Talousjärjestelmät, taloudellinen kehitys ja kehitysyhteistyö

Sarjakuvaus

Tämä aineisto kuuluu sarjaan:

EVA:n kansalliset asennetutkimukset

Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) kansallisia asennetutkimuksia on tehty vuodesta 1984 alkaen kahden vuoden välein. Niissä on tutkittu suomalaisten yhteiskunnallisia asenteita ja arvoja sekä käsityksiä nykyhetkestä ja tulevaisuudesta. Tutkimussarjalla pyritään mittaamaan ja erittelemään kansalaisten kokemuksia yhteiskunnan toimivuudesta ja sen eri sektoreista. Aineistot mahdollistavat kansalaismielipiteen yksityiskohtaisen empiirisen tarkastelun ja muutosten systemaattisen seurannan. Kussakin aineistossa on mukana sekä uusia, kyselyhetkellä ajankohtaiseksi nousseita aihepiirejä että pysyviä teemoja, joita on samoilla kysymyksillä seurattu sarjan aiemmissa tutkimuksissa.

Käsiteltyjä aiheita ovat mm. demokratia, markkinatalous, hyvinvointi, ympäristö, yhteiskunta ja politiikka, Suomen kansainvälinen asema, lama, taloudellinen kasvu, suomalaisten identiteetti ja suomalaisten suhtautuminen tulevaisuuteen. Tutkimukset on toteuttanut EVAn toimeksiantonosta pääosin Yhdyskuntatutkimus. Lisätietoja asennetutkimuksista saa EVAn Arvopankista. Tietoarkistoon on arkistoitu myös EVAn tekemiä yritysjohtajien arvoja ja asenteita kartoittavia tutkimuksia (esimerkiksi FSD1091), joissa on käytetty osin samoja kysymyksiä kuin näissä kansallisissa asennetutkimuksissa.

Sisällön kuvaus

Tutkimuksessa kartoitettiin suomalaisten arvoja ja asenteita. Teemoina ovat suomalaisten yritysten kilpailukyky, talouskasvu ja poliittisen järjestelmän tila.

Aluksi esitettiin useita väittämiä työelämästä, yhteiskunnasta, politiikasta ja taloudesta, jotka käsittelivät muiden muassa työllisyyttä, yrittämistä, vapaata kilpailua, tasa-arvoa, julkisia palveluita, globaalistumista, tuloveroa, ilmastonmuutosta, luonnonsuojelua ja maahanmuuttoa.

Seuraavaksi vastaajilta kysyttiin tekijöitä, jotka ovat voineet vaikuttaa suomalaisten yritysten kilpailukyvyyn heikkenemiseen viime vuosina. Lueteltuja tekijöitä olivat mm. innovatiivisuuden puute, liian korkeat työvoiman sivukulut, valtion tukitoimien vähäisyys, huono työilmapiiri, liian kireä verotus ja liian tiukat ympäristömääräykset.

Vastaajilta kysyttiin missä määrin he voisivat hyväksyä eri toimenpiteitä, jotta Suomi palaisi talouskasvun uralle. Toimenpiteinä mainittiin esimerkiksi eläkeiän alarajan nostaminen, yritysten tuloveron ja ansiotuloveron keventäminen, tutkimuksen rahoituksen kasvattaminen, työttömyysturvan ehtojen tiukentaminen ja opiskeluaikojen lyhentäminen. Lisäksi kysyttiin yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta. Lopuksi tiedusteltiin suhtautumista EU-jäsenyyteen ja mielipiteitä rahayksikön vaihtamisesta markasta euroon. Haluttiin myös tietää, onko eurosta ja EMU-jäsenyydestä hyötyä vai haittaa Suomelle nykyisessä taloustilanteessa.

Taustamuuttujia olivat sukupuoli, syntymävuosi, asuinmaakunta, asuinkunnan koko, peruskoulutus, ammatillinen koulutus, ammattiryhmä, toimiala, puoluekanta (mitä puoluetta äänestäisi, jos eduskuntavaalit pidettäisiin nyt), ammatillinen keskusjärjestö ja yhteiskuntaluokka.

1.3 Aineiston rakenne ja keruu

Maa: Suomi

Kohdealue: Suomi

Havaintoyksikkötyyppi: Henkilö

Perusjoukko/otos: Suomen 18 - 70-vuotias väestö, poislukien Ahvenanmaa

Aineistonkeruun ajankohta: 18.1.2013 – 30.1.2013

Kerääjät: Taloustutkimus

Aineiston tuottajat: Elinkeinoelämän valtuuskunta

Keruumenetelmä: Itsetäytettävä lomake: verkkolomake

Keruuväline tai -ohje: Strukturoitu lomake

Aineiston ajallinen kattavuus: 2013

Tutkimuksen aikaulottuvuus: Pitkittäisaineisto: trendi/toistuva poikkileikkausaineisto

Vastausprosentti: 35

Muuttujien ja havaintojen lukumäärä: Aineistossa on 119 muuttujaa ja 2023 havaintoa.

Otantamenetelmä: Todennäköisyysotanta: monivaiheinen otanta

Otos poimittiin Taloustutkimuksen internet-paneelistä 18 - 70-vuotiasta Suomen (pl. Ahvenanmaa) väestöä edustavaksi vastaajien iän, sukupuolen, asuinläänin, koulutuksen ja ammatin/ase-man mukaan. Tutkimuskutsut lähetettiin valitulle kohderyhmälle sähköpostitse kolmessa vaiheessa 18.1., 23.1. ja 28.1.2013. Vastaajat täyttivät dynaamisen kyselylomakkeen internetissä Taloustutkimuksen suojatussa tutkimusympäristössä. Tiedonkeruun aikana lähetettiin kolme muistutuspostia valikoidusti eri kohderyhmille 22.1., 24.1. ja 25.1.2013 siihen mennessä vastaamatta tai vastaamisen kesken jättäneille. Tutkimukseen vastasi hyväksytysti 30.1.2013 mennessä 2023 vastaajaa. Lisäksi tulosten analysointivaiheessa tutkimusaineisto painotettiin Taloustutkimuksessa edustamaan 18 - 70-vuotiasta väestöä vastaajan iän, sukupuolen, asuinalueen, koulutuksen, ammatin/aseaman, toimialan sekä puoluekannatuksen (miten äänestäisi eduskuntavaaleissa) mukaan.

Taloustutkimuksen internet-paneeli on satunnaisotannalla Suomen väestöstä poimittu joukko 15 - 79-vuotiaita kansalaisia, jotka ovat paneeliin rekisteröityessään kertoneet demo- ja sosiogra-

fiset taustatietonsa sekä suostuneet siihen, että Taloustutkimus saa kutsua heitä erilaisiin markkinatutkimuksiin. Vastaaminen yksittäiseen tutkimukseen on panelisteille aina kuitenkin täysin vapaaehtoista ja paneelista voi erota milloin tahansa.

1.4 Aineiston käyttö

Julkaisut

Alpimaa, Markku (2020) Talouspoliittiset asennemuutokset Suomessa vuosina 1984-2020 EVA:n arvo- ja asennetutkimusten valossa. Turku: Turun yliopisto. Sosiologian pro gradu -tutkielma. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20201223102803>

Apunen, Matti & Haavisto, Ilkka & Kallio, Johanna & Kangas, Olli & Kiljunen, Pentti & Niemelä, Mikko & Pernaa, Ville (2013). Poliitiikan sekahaku. Mitkä asiat yhdistävät ja erottavat puolueita [verkkodokumentti]? EVA Raportti. Helsinki: Taloustieto. <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2013/09/Politiikan-sekahaku.pdf> [viitattu 8.11.2013].

Arter, David & Kestilä-Kekkonen, Elina (2014). Measuring the Extent of Party Institutionalisation. The Case of a Populist Entrepreneur Party. *West European Politics* 37(5), 932-956. doi:10.1080/01402382.2014.911486

Erola, Marko & Haavisto, Ilkka & Hokkanen, Eveliina & Kauhanen, Antti & Koskinen, Seppo & Malm Lindberg, Henrik & Makkula, Janne & Vihriälä, Vesa (2018). Työn uudet ehdot raportti. Miten avaamme työmarkkinoiden umpisolmut? [verkkodokumentti]. Helsinki: Elinkeinoelämän valtuuskunta. EVA Raportti. https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2018/04/eva_raportti_tyon_uudet_ehdot.pdf [viitattu 29.6.2018].

Haavisto, Ilkka (2013). Kadonneen kasvun metsästäjät. EVAn arvo- ja asennetutkimus 2013 [verkkodokumentti]. Helsinki: Taloustieto. <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2013/03/Kadonneen-kasvun-metsastajat.pdf> [viitattu 9.9.2013].

Kilpi-Jakonen, E. (2015). Explaining temporal trends and regional variation in attitudes towards foreign workers: group conflict theory and Finland 1990-2013. *Research on Finnish Society*, 8, 1932.

Penttilä, Katariina (2017). Ympäristöhuolen muutos ja sukupuolittuneisuus Suomessa 1986 - 2013. Tampere: Tampereen yliopisto. Sosiologian kandidaatin tutkielma.

Savolainen, Riikka (2015). Essays on Empirical Political Economics. Aalto University. Department of Economics. Aalto University publication series DOCTORAL DISSERTATIONS, 171/2015. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-60-6575-5>

Toivonen, Sarianna (2013). Kohujen keskellä. Suomalaisten ympäristöasenteet keväällä 2013 [verkkodokumentti]. Helsinki: Elinkeinoelämän valtuuskunta. EVA Analyysi; 29. <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2013/06/Kohujen-keskella.pdf> [viitattu 9.9.2013].

Vahvelainen, Saana (2018). Vasemmistopuolueiden ja vihreiden äänestäjien sijoittuminen poliittiselle kentälle Suomessa 1980-luvulta nykypäivään. Tampere: Tampereen yliopisto. Poliitiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma. Pro gradu -tutkielma. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201805031618>.

Ajantasainen julkaisuluettelo aineiston kuvailun yhteydessä osoitteessa

<https://services.fsd.uta.fi/catalogue/FSD2822>

Aineiston sijainti

Yhteiskuntatieteellinen tietokanto

Painokertoimet

Aineisto sisältää painomuuttujan (yopaino), jonka avulla aineisto voidaan painottaa edustamaan 18 - 70-vuotiasta väestöä vastaajan iän, sukupuolen, asuinalueen, koulutuksen, ammatin/ase-
man, toimialan sekä puoluekannatuksen mukaan.

Käyttöoikeudet

Aineisto on käytettävissä (B) tutkimukseen, opetukseen ja opiskeluun.

Luku 2

Muuttujat

[FSD_NO] Aineistonumero (lisätty FSD:ssä)

Kysymysteksti

Aineistonumero (lisätty FSD:ssä)

Kuvailevat tunnusluvut

tunnusluku	arvo
kelvollisten havaintojen lkm	2023
minimi	2822.00
maksimi	2822.00
keskiarvo	2822.00
keskihajonta	0.00

[FSD_VR] Aineistoversio (lisätty FSD:ssä)

Kysymysteksti

Aineistoversio (lisätty FSD:ssä)

Kuvailevat tunnusluvut

tunnusluku	arvo
kelvollisten havaintojen lkm	2023
minimi	2.00
maksimi	2.00
keskiarvo	2.00
keskihajonta	0.00

[FSD_ID] Havaintotunnus (lisätty FSD:ssä)

Kysymysteksti

Havaintotunnus (lisätty FSD:ssä)

Kuvailevat tunnusluvut

tunnusluku	arvo
kelvollisten havaintojen lkm	2023
minimi	1.00
maksimi	2023.00
keskiarvo	1012.00
keskihajonta	584.13

[PSUKUP] Sukupuoli

Kysymysteksti

Sukupuoli

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Mies	1	978	48.3	48.3
Nainen	2	1045	51.7	51.7
		2023	100.0	100.0

[PSVUOSI] Syntymävuosi

Kysymysteksti

Syntymävuosi

Kuvailevat tunnusluvut

tunnusluku	arvo
kelvollisten havaintojen lkm	2023
minimi	1943.00
maksimi	1994.00
keskiarvo	1967.64
keskihajonta	14.64

[PMAAK] Asuinmaakunta**Kysymysteksti***Asuinmaakunta***Frekvenssit**

selite	arvo	n	%	v. %
Uusimaa	1	663	32.8	32.8
Varsinais-Suomi	2	212	10.5	10.5
Itä-Uusimaa	3	1	0.0	0.0
Satakunta	4	85	4.2	4.2
Kanta-Häme	5	75	3.7	3.7
Pirkanmaa	6	223	11.0	11.0
Päijät-Häme	7	64	3.2	3.2
Kymenlaakso	8	40	2.0	2.0
Etelä-Karjala	9	34	1.7	1.7
Etelä-Savo	10	55	2.7	2.7
Pohjois-Savo	11	96	4.7	4.7
Pohjois-Karjala	12	50	2.5	2.5
Keski-Suomi	13	105	5.2	5.2
Etelä-Pohjanmaa	14	46	2.3	2.3
Pohjanmaa	15	41	2.0	2.0
Keski-Pohjanmaa	16	19	0.9	0.9
Pohjois-Pohjanmaa	17	142	7.0	7.0
Kainuu	18	29	1.4	1.4
Lappi	19	43	2.1	2.1
		2023	100.0	100.0

[Q1A_1] Mikään puolue ei aja juuri minulle tärkeitä asioita**Kysymysryhmän esiteksi***Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)***Kysymysteksti***Mikään puolue ei aja juuri minulle tärkeitä asioita***Frekvenssit**

2. Muuttujat

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	106	5.2	5.2
Jokseenkin samaa mieltä	2	437	21.6	21.6
Vaikea sanoa	3	449	22.2	22.2
Jokseenkin eri mieltä	4	820	40.5	40.5
Täysin eri mieltä	5	211	10.4	10.4
		2023	100.0	100.0

[Q1A_2] Tiede ja tekniikka pystyvät tulevaisuudessa ratkaisemaan useimmat tänä päivänä esiintyvät ongelmat

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Tiede ja tekniikka pystyvät tulevaisuudessa ratkaisemaan useimmat tänä päivänä esiintyvät ongelmat

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	112	5.5	5.5
Jokseenkin samaa mieltä	2	823	40.7	40.7
Vaikea sanoa	3	469	23.2	23.2
Jokseenkin eri mieltä	4	536	26.5	26.5
Täysin eri mieltä	5	83	4.1	4.1
		2023	100.0	100.0

[Q1A_3] Naiset ja miehet ovat Suomessa nykyisin riittävän tasa-arvoisia

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Naiset ja miehet ovat Suomessa nykyisin riittävän tasa-arvoisia

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	249	12.3	12.3
Jokseenkin samaa mieltä	2	790	39.1	39.1
Vaikea sanoa	3	178	8.8	8.8
Jokseenkin eri mieltä	4	665	32.9	32.9
Täysin eri mieltä	5	141	7.0	7.0
		2023	100.0	100.0

[Q1A_5] Ilmastomuutos on aikamme suurin ympäristöuhka, jonka torjumiseksi on nopeasti ryhdyttävä tehokkaisiin toimiin kaikissa maissa

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Ilmastomuutos on aikamme suurin ympäristöuhka, jonka torjumiseksi on nopeasti ryhdyttävä tehokkaisiin toimiin kaikissa maissa

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	606	30.0	30.0
Jokseenkin samaa mieltä	2	830	41.0	41.0
Vaikea sanoa	3	286	14.1	14.1
Jokseenkin eri mieltä	4	215	10.6	10.6
Täysin eri mieltä	5	86	4.3	4.3
		2023	100.0	100.0

[Q1A_6] Vapaa kilpailu markkinoilla on kansalaisen ja kuluttajan etu, sillä se tehostaa toimintaa ja laskee hintoja

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Vapaa kilpailu markkinoilla on kansalaisen ja kuluttajan etu, sillä se tehostaa toimintaa ja laskee hintoja

Frekvenssit

2. Muuttujat

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	295	14.6	14.6
Jokseenkin samaa mieltä	2	913	45.1	45.1
Vaikea sanoa	3	384	19.0	19.0
Jokseenkin eri mieltä	4	364	18.0	18.0
Täysin eri mieltä	5	67	3.3	3.3
	2023	100.0	100.0	

[Q1A_7] Vaikka hyvän sosiaaliturvan ja muiden julkisten palvelujen ylläpitäminen maksaa paljon, suomalainen hyvinvointivaltio on aina hintansa arvoinen

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Vaikka hyvän sosiaaliturvan ja muiden julkisten palvelujen ylläpitäminen maksaa paljon, suomalainen hyvinvointivaltio on aina hintansa arvoinen

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	661	32.7	32.7
Jokseenkin samaa mieltä	2	989	48.9	48.9
Vaikea sanoa	3	168	8.3	8.3
Jokseenkin eri mieltä	4	165	8.2	8.2
Täysin eri mieltä	5	40	2.0	2.0
	2023	100.0	100.0	

[Q1A_8] Yksilön menestyksen määrää ensisijaisesti hänen oma toimintansa ja tahtonsa, ei yhteiskunta eikä olosuhteet

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Yksilön menestyksen määrää ensisijaisesti hänen oma toimintansa ja tahtonsa, ei yhteiskunta eikä olosuhteet

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	223	11.0	11.0
Jokseenkin samaa mieltä	2	838	41.4	41.4
Vaikea sanoa	3	305	15.1	15.1
Jokseenkin eri mieltä	4	544	26.9	26.9
Täysin eri mieltä	5	113	5.6	5.6
		2023	100.0	100.0

[Q1A_9] Rahoitusmarkkinat kaipaavat lisää sääntelyä**Kysymysryhmän esiteksti**

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Rahoitusmarkkinat kaipaavat lisää sääntelyä

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	362	17.9	17.9
Jokseenkin samaa mieltä	2	662	32.7	32.7
Vaikea sanoa	3	802	39.6	39.6
Jokseenkin eri mieltä	4	167	8.3	8.3
Täysin eri mieltä	5	30	1.5	1.5
		2023	100.0	100.0

[Q1A_10] Pärjätäkseen tulevaisuudessa Suomi tarvitsee selkeän pitkän tähtäyksen ohjelman, jonka toteuttamisella on eri yhteiskuntaryhmien laaja tuki**Kysymysryhmän esiteksti**

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Pärjätäkseen tulevaisuudessa Suomi tarvitsee selkeän pitkän tähtäyksen ohjelman, jonka toteuttamisella on eri yhteiskuntaryhmien laaja tuki

2. Muuttujat

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	519	25.7	25.7
Jokseenkin samaa mieltä	2	1075	53.1	53.1
Vaikea sanoa	3	358	17.7	17.7
Jokseenkin eri mieltä	4	58	2.9	2.9
Täysin eri mieltä	5	13	0.6	0.6
		2023	100.0	100.0

[Q1A_11] Mikäli maassamme suhtauduttaisiin myönteisemmin yrittämiseen, siitä hyötyisi koko yhteiskunta

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Mikäli maassamme suhtauduttaisiin myönteisemmin yrittämiseen, siitä hyötyisi koko yhteiskunta

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	592	29.3	29.3
Jokseenkin samaa mieltä	2	901	44.5	44.5
Vaikea sanoa	3	413	20.4	20.4
Jokseenkin eri mieltä	4	109	5.4	5.4
Täysin eri mieltä	5	8	0.4	0.4
		2023	100.0	100.0

[Q1A_12] Saaste- ja ympäristöongelmien vähentämiseksi olen valmis tinkimään omasta elintasostani

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Saaste- ja ympäristöongelmien vähentämiseksi olen valmis tinkimään omasta elintasostani

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	306	15.1	15.1
Jokseenkin samaa mieltä	2	843	41.7	41.7
Vaikea sanoa	3	466	23.0	23.0
Jokseenkin eri mieltä	4	314	15.5	15.5
Täysin eri mieltä	5	94	4.6	4.6
		2023	100.0	100.0

[Q1A_14] Maamme julkisista palveluista suuri osa tulisi ulkoistaa yksityisten palveluntuottajien hoidettavaksi**Kysymysryhmän esiteksi**

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Maamme julkisista palveluista suuri osa tulisi ulkoistaa yksityisten palveluntuottajien hoidettavaksi

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	54	2.7	2.7
Jokseenkin samaa mieltä	2	224	11.1	11.1
Vaikea sanoa	3	371	18.3	18.3
Jokseenkin eri mieltä	4	822	40.6	40.6
Täysin eri mieltä	5	552	27.3	27.3
		2023	100.0	100.0

[Q1A_15] Työllisyys ja sitä kautta muukin hyvinvointi maassamme riippuu ratkaisevasti vientiteollisuutemme kilpailukyvästä**Kysymysryhmän esiteksi**

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Työllisyys ja sitä kautta muukin hyvinvointi maassamme riippuu ratkaisevasti vientiteollisuutemme kilpailukyvästä

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	407	20.1	20.1
Jokseenkin samaa mieltä	2	1014	50.1	50.1
Vaikea sanoa	3	433	21.4	21.4
Jokseenkin eri mieltä	4	148	7.3	7.3
Täysin eri mieltä	5	21	1.0	1.0
		2023	100.0	100.0

[Q1A_16] Olen tyytyväinen työhöni nykyisen työnantajani palveluksessa

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Olen tyytyväinen työhöni nykyisen työnantajani palveluksessa

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	450	22.2	22.2
Jokseenkin samaa mieltä	2	783	38.7	38.7
Vaikea sanoa	3	521	25.8	25.8
Jokseenkin eri mieltä	4	186	9.2	9.2
Täysin eri mieltä	5	83	4.1	4.1
		2023	100.0	100.0

[Q1A_17] Suomalainen teollisuus ja elinkeinoelämä toimii nykyisin ympäristöasioissa vastuullisesti

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

Kysymysteksti

Suomalainen teollisuus ja elinkeinoelämä toimii nykyisin ympäristöasioissa vastuullisesti

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	97	4.8	4.8
Jokseenkin samaa mieltä	2	797	39.4	39.4
Vaikea sanoa	3	594	29.4	29.4
Jokseenkin eri mieltä	4	467	23.1	23.1
Täysin eri mieltä	5	68	3.4	3.4
		2023	100.0	100.0

[Q1B_1] Julkiset palvelut rapautuvat, jos yritykset ja järjestöt saavat tuottaa niitä nykyistä enemmän

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Julkiset palvelut rapautuvat, jos yritykset ja järjestöt saavat tuottaa niitä nykyistä enemmän

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	230	11.4	11.4
Jokseenkin samaa mieltä	2	733	36.2	36.2
Vaikea sanoa	3	580	28.7	28.7
Jokseenkin eri mieltä	4	408	20.2	20.2
Täysin eri mieltä	5	72	3.6	3.6
		2023	100.0	100.0

[Q1B_2] Olisin valmis tinkimään palkastani, mikäli työaikaa lyhennettäisiin ja saisin enemmän vapaa-aikaa

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Olisin valmis tinkimään palkastani, mikäli työaikaa lyhennettäisiin ja saisin enemmän vapaa-aikaa

Frekvenssit

2. Muuttajat

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	186	9.2	9.2
Jokseenkin samaa mieltä	2	584	28.9	28.9
Vaikea sanoa	3	420	20.8	20.8
Jokseenkin eri mieltä	4	508	25.1	25.1
Täysin eri mieltä	5	325	16.1	16.1
		2023	100.0	100.0

[Q1B_3] Maamme väestön ikääntyminen ja uhkaava vähentyminen edellyttävät ulkomaalaisten Suomeen muuton helpottamista

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Maamme väestön ikääntyminen ja uhkaava vähentyminen edellyttävät ulkomaalaisten Suomeen muuton helpottamista

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	127	6.3	6.3
Jokseenkin samaa mieltä	2	575	28.4	28.4
Vaikea sanoa	3	458	22.6	22.6
Jokseenkin eri mieltä	4	544	26.9	26.9
Täysin eri mieltä	5	319	15.8	15.8
		2023	100.0	100.0

[Q1B_5] Kansainvälisen talouden ns. globalisaatiokehitys johtaa hyvinvoinnin maailmanlaajuiseen lisääntymiseen

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Kansainvälisen talouden ns. globalisaatiokehitys johtaa hyvinvoinnin maailmanlaajuiseen lisääntymiseen

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	59	2.9	2.9
Jokseenkin samaa mieltä	2	424	21.0	21.0
Vaikea sanoa	3	792	39.1	39.1
Jokseenkin eri mieltä	4	568	28.1	28.1
Täysin eri mieltä	5	180	8.9	8.9
		2023	100.0	100.0

[Q1B_6] Suomen tulisi liittyä NATOon

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Suomen tulisi liittyä NATOon

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	137	6.8	6.8
Jokseenkin samaa mieltä	2	228	11.3	11.3
Vaikea sanoa	3	525	26.0	26.0
Jokseenkin eri mieltä	4	441	21.8	21.8
Täysin eri mieltä	5	692	34.2	34.2
		2023	100.0	100.0

[Q1B_7] Markkinavoimat ohjaavat liikaa suomalaisen yhteiskunnan toimintaa

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Markkinavoimat ohjaavat liikaa suomalaisen yhteiskunnan toimintaa

Frekvenssit

2. Muuttujat

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	432	21.4	21.4
Jokseenkin samaa mieltä	2	825	40.8	40.8
Vaikea sanoa	3	448	22.1	22.1
Jokseenkin eri mieltä	4	272	13.4	13.4
Täysin eri mieltä	5	46	2.3	2.3
	2023	100.0	100.0	

[Q1B_8] Ulkomaalaisten lisääntyvä muutto Suomeen tuo maahamme hyödyllisiä kansainvälisiä vaikutteita

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Ulkomaalaisten lisääntyvä muutto Suomeen tuo maahamme hyödyllisiä kansainvälisiä vaikutteita

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	206	10.2	10.2
Jokseenkin samaa mieltä	2	781	38.6	38.6
Vaikea sanoa	3	395	19.5	19.5
Jokseenkin eri mieltä	4	443	21.9	21.9
Täysin eri mieltä	5	198	9.8	9.8
	2023	100.0	100.0	

[Q1B_9] Yrity maailmassa on enemmän ahneutta ja häikäilemätöntä oman edun tavoittelua kuin muualla yhteiskunnassa

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Yrity maailmassa on enemmän ahneutta ja häikäilemätöntä oman edun tavoittelua kuin muualla yhteiskunnassa

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	586	29.0	29.0
Jokseenkin samaa mieltä	2	793	39.2	39.2
Vaikea sanoa	3	305	15.1	15.1
Jokseenkin eri mieltä	4	279	13.8	13.8
Täysin eri mieltä	5	60	3.0	3.0
		2023	100.0	100.0

[Q1B_10] Yrityksillä on velvollisuus pitää työntekijänsä huonompinakin aikoina

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Yrityksillä on velvollisuus pitää työntekijänsä huonompinakin aikoina

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	406	20.1	20.1
Jokseenkin samaa mieltä	2	895	44.2	44.2
Vaikea sanoa	3	345	17.1	17.1
Jokseenkin eri mieltä	4	303	15.0	15.0
Täysin eri mieltä	5	74	3.7	3.7
		2023	100.0	100.0

[Q1B_11] Maamme nopeasti kasvanut valtionvelka on pakko saada pikaisesti kuriin riippumatta siitä millaisia etujen ja hyvinvoinnin leikkauksia siitä kansalaisille seuraa

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Maamme nopeasti kasvanut valtionvelka on pakko saada pikaisesti kuriin riippumatta siitä millaisia etujen ja hyvinvoinnin leikkauksia siitä kansalaisille seuraa

Frekvenssit

2. Muuttujat

---

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	161	8.0	8.0
Jokseenkin samaa mieltä	2	556	27.5	27.5
Vaikea sanoa	3	485	24.0	24.0
Jokseenkin eri mieltä	4	650	32.1	32.1
Täysin eri mieltä	5	171	8.5	8.5
		2023	100.0	100.0

[Q1B_12] Puolueet ovat ajautuneet yhä kauemmas tavallisen ihmisen ongelmista

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Puolueet ovat ajautuneet yhä kauemmas tavallisen ihmisen ongelmista

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	632	31.2	31.2
Jokseenkin samaa mieltä	2	858	42.4	42.4
Vaikea sanoa	3	252	12.5	12.5
Jokseenkin eri mieltä	4	260	12.9	12.9
Täysin eri mieltä	5	21	1.0	1.0
		2023	100.0	100.0

[Q1B_14] Koska suomalaiset elävät aiempaa pidempään, on vain luonnollista, että eläkeiän alarajaa nostettaisiin vastaavasti

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Koska suomalaiset elävät aiempaa pidempään, on vain luonnollista, että eläkeiän alarajaa nostettaisiin vastaavasti

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	194	9.6	9.6
Jokseenkin samaa mieltä	2	557	27.5	27.5
Vaikea sanoa	3	358	17.7	17.7
Jokseenkin eri mieltä	4	576	28.5	28.5
Täysin eri mieltä	5	338	16.7	16.7
		2023	100.0	100.0

[Q1B_15] Ihmisten hyvinvoinnin jatkuminen voi perustua vain taloudelliseen kasvuun

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Ihmisten hyvinvoinnin jatkuminen voi perustua vain taloudelliseen kasvuun

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	130	6.4	6.4
Jokseenkin samaa mieltä	2	509	25.2	25.2
Vaikea sanoa	3	449	22.2	22.2
Jokseenkin eri mieltä	4	684	33.8	33.8
Täysin eri mieltä	5	251	12.4	12.4
		2023	100.0	100.0

[Q1B_16] Valtiovallan tulisi omaksua tiukempi linja luonnonsuojelun puolesta

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Valtiovallan tulisi omaksua tiukempi linja luonnonsuojelun puolesta

Frekvenssit

2. Muuttujat

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	397	19.6	19.6
Jokseenkin samaa mieltä	2	747	36.9	36.9
Vaikea sanoa	3	490	24.2	24.2
Jokseenkin eri mieltä	4	304	15.0	15.0
Täysin eri mieltä	5	85	4.2	4.2
		2023	100.0	100.0

[Q1B_17] Ns. harmaa talous ja veronkierto ovat saaneet maassamme hälyttävät, koko yhteiskuntaa vahingoittavat mittasuhteet

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

Kysymysteksti

Ns. harmaa talous ja veronkierto ovat saaneet maassamme hälyttävät, koko yhteiskuntaa vahingoittavat mittasuhteet

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	528	26.1	26.1
Jokseenkin samaa mieltä	2	740	36.6	36.6
Vaikea sanoa	3	447	22.1	22.1
Jokseenkin eri mieltä	4	260	12.9	12.9
Täysin eri mieltä	5	48	2.4	2.4
		2023	100.0	100.0

[Q1C_1] Meidän kaikkien pitäisi tinkiä omista eduistamme maamme kansainvälisen kilpailukyvyn turvaamiseksi

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Meidän kaikkien pitäisi tinkiä omista eduistamme maamme kansainvälisen kilpailukyvyn turvaamiseksi

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	60	3.0	3.0
Jokseenkin samaa mieltä	2	539	26.6	26.6
Vaikea sanoa	3	590	29.2	29.2
Jokseenkin eri mieltä	4	680	33.6	33.6
Täysin eri mieltä	5	154	7.6	7.6
		2023	100.0	100.0

[Q1C_3] Tehokkain tapa ehkäistä veronkiertoa on pitää veroprocentit alhaisina ja verotus yksinkertaisena

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Tehokkain tapa ehkäistä veronkiertoa on pitää veroprocentit alhaisina ja verotus yksinkertaisena

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	281	13.9	13.9
Jokseenkin samaa mieltä	2	769	38.0	38.0
Vaikea sanoa	3	438	21.7	21.7
Jokseenkin eri mieltä	4	410	20.3	20.3
Täysin eri mieltä	5	125	6.2	6.2
		2023	100.0	100.0

[Q1C_4] Tehokas ympäristönsuojelu ja vakaa taloudellinen kasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Tehokas ympäristönsuojelu ja vakaa taloudellinen kasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti

Frekvenssit

2. Muuttujat

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	394	19.5	19.5
Jokseenkin samaa mieltä	2	1114	55.1	55.1
Vaikea sanoa	3	362	17.9	17.9
Jokseenkin eri mieltä	4	129	6.4	6.4
Täysin eri mieltä	5	24	1.2	1.2
		2023	100.0	100.0

[Q1C_5] Mikäli Suomi ei kykene uudistumaan nykyistä nopeammin, muutaman vuoden kuluttua edessämme on taloudellis-yhteiskunnallinen kriisi

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Mikäli Suomi ei kykene uudistumaan nykyistä nopeammin, muutaman vuoden kuluttua edessämme on taloudellis-yhteiskunnallinen kriisi

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	201	9.9	9.9
Jokseenkin samaa mieltä	2	710	35.1	35.1
Vaikea sanoa	3	735	36.3	36.3
Jokseenkin eri mieltä	4	339	16.8	16.8
Täysin eri mieltä	5	38	1.9	1.9
		2023	100.0	100.0

[Q1C_6] Uusien ydinvoimaloiden rakentaminen on paras ratkaisu maamme sähköntuotannon lisäämiseksi

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Uusien ydinvoimaloiden rakentaminen on paras ratkaisu maamme sähköntuotannon lisäämiseksi

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	276	13.6	13.6
Jokseenkin samaa mieltä	2	421	20.8	20.8
Vaikea sanoa	3	428	21.2	21.2
Jokseenkin eri mieltä	4	474	23.4	23.4
Täysin eri mieltä	5	424	21.0	21.0
		2023	100.0	100.0

[Q1C_7] Työntekijöiden ja työnantajien edut ovat Suomessa nykyään pitkälti yhteneväiset

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Työntekijöiden ja työnantajien edut ovat Suomessa nykyään pitkälti yhteneväiset

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	65	3.2	3.2
Jokseenkin samaa mieltä	2	488	24.1	24.1
Vaikea sanoa	3	484	23.9	23.9
Jokseenkin eri mieltä	4	700	34.6	34.6
Täysin eri mieltä	5	286	14.1	14.1
		2023	100.0	100.0

[Q1C_8] Juuri pidettyjen kunnallisvaalien alhainen äänestysprosentti ei ollut välinpitämättömyyttä, vaan selkeä poliittinen protesti

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Juuri pidettyjen kunnallisvaalien alhainen äänestysprosentti ei ollut välinpitämättömyyttä, vaan selkeä poliittinen protesti

Frekvenssit

2. Muuttujat

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	286	14.1	14.1
Jokseenkin samaa mieltä	2	569	28.1	28.1
Vaikea sanoa	3	397	19.6	19.6
Jokseenkin eri mieltä	4	560	27.7	27.7
Täysin eri mieltä	5	211	10.4	10.4
		2023	100.0	100.0

[Q1C_9] Suomalaisilla työpaikoilla työskennellään nykyisin ylikierroksilla ja niin kovan paineen alla, että monet ihmiset palavat enneaikaisesti loppuun

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Suomalaisilla työpaikoilla työskennellään nykyisin ylikierroksilla ja niin kovan paineen alla, että monet ihmiset palavat enneaikaisesti loppuun

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	660	32.6	32.6
Jokseenkin samaa mieltä	2	869	43.0	43.0
Vaikea sanoa	3	259	12.8	12.8
Jokseenkin eri mieltä	4	195	9.6	9.6
Täysin eri mieltä	5	40	2.0	2.0
		2023	100.0	100.0

[Q1C_10] Kuntien palveluissa tulisi käyttää mahdollisimman laajalti palveluseleitä ja antaa kuntalaisten valita itse palveluntuottaja

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Kuntien palveluissa tulisi käyttää mahdollisimman laajalti palveluseleitä ja antaa kuntalaisten valita itse palveluntuottaja

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	237	11.7	11.7
Jokseenkin samaa mieltä	2	838	41.4	41.4
Vaikea sanoa	3	520	25.7	25.7
Jokseenkin eri mieltä	4	351	17.4	17.4
Täysin eri mieltä	5	77	3.8	3.8
		2023	100.0	100.0

[Q1C_11] Suomen pitäisi osallistua nykyistä voimakkaammin kansainväliseen verokilpailuun ja alentaa niin palkka-, yritys- kuin pääomaverotustaankin tuntuvasti

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Suomen pitäisi osallistua nykyistä voimakkaammin kansainväliseen verokilpailuun ja alentaa niin palkka-, yritys- kuin pääomaverotustaankin tuntuvasti

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	160	7.9	7.9
Jokseenkin samaa mieltä	2	429	21.2	21.2
Vaikea sanoa	3	638	31.5	31.5
Jokseenkin eri mieltä	4	547	27.0	27.0
Täysin eri mieltä	5	249	12.3	12.3
		2023	100.0	100.0

[Q1C_12] Globaalistuminen merkitsee sitä, että ns. halpatyövoiman maat vievät Suomesta enenevästi työpaikkoja

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Globaalistuminen merkitsee sitä, että ns. halpatyövoiman maat vievät Suomesta enenevästi työpaikkoja

2. Muuttujat

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	411	20.3	20.3
Jokseenkin samaa mieltä	2	917	45.3	45.3
Vaikea sanoa	3	373	18.4	18.4
Jokseenkin eri mieltä	4	282	13.9	13.9
Täysin eri mieltä	5	40	2.0	2.0
		2023	100.0	100.0

[Q1C_13] Pyrkimällä jatkuvaan taloudelliseen kasvuun ihminen tuhoaa vähitellen luonnon ja lopulta myös itsensä

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Pyrkimällä jatkuvaan taloudelliseen kasvuun ihminen tuhoaa vähitellen luonnon ja lopulta myös itsensä

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	596	29.5	29.5
Jokseenkin samaa mieltä	2	753	37.2	37.2
Vaikea sanoa	3	312	15.4	15.4
Jokseenkin eri mieltä	4	293	14.5	14.5
Täysin eri mieltä	5	69	3.4	3.4
		2023	100.0	100.0

[Q1C_14] Suomalaisten yritysten menestys ja voitot hyödyttävät laajasti koko yhteiskuntaa

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Suomalaisten yritysten menestys ja voitot hyödyttävät laajasti koko yhteiskuntaa

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	316	15.6	15.6
Jokseenkin samaa mieltä	2	849	42.0	42.0
Vaikea sanoa	3	358	17.7	17.7
Jokseenkin eri mieltä	4	397	19.6	19.6
Täysin eri mieltä	5	103	5.1	5.1
		2023	100.0	100.0

[Q1C_15] Valtion omistamilla yrityksillä tulee olla yksityisiä yrityksiä suurempi yhteiskunnallinen vastuu**Kysymysryhmän esiteksti**

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Valtion omistamilla yrityksillä tulee olla yksityisiä yrityksiä suurempi yhteiskunnallinen vastuu

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	538	26.6	26.6
Jokseenkin samaa mieltä	2	908	44.9	44.9
Vaikea sanoa	3	302	14.9	14.9
Jokseenkin eri mieltä	4	229	11.3	11.3
Täysin eri mieltä	5	46	2.3	2.3
		2023	100.0	100.0

[Q1C_16] Yrittäjänä toimimiseen liittyy Suomessa niin suuria maksuja ja riskejä, että 'vain hullu' ryhtyy turvallisen palkkatyön sijasta yrittäjäksi**Kysymysryhmän esiteksti**

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Yrittäjänä toimimiseen liittyy Suomessa niin suuria maksuja ja riskejä, että 'vain hullu' ryhtyy turvallisen palkkatyön sijasta yrittäjäksi

2. Muuttujat

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	287	14.2	14.2
Jokseenkin samaa mieltä	2	686	33.9	33.9
Vaikea sanoa	3	468	23.1	23.1
Jokseenkin eri mieltä	4	482	23.8	23.8
Täysin eri mieltä	5	100	4.9	4.9
		2023	100.0	100.0

[Q1C_17] Demokratia toimii Suomessa niin hyvin, että puheet kansalaisten huonoista vaikutusmahdollisuuksista ovat vailla pohjaa

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

Kysymysteksti

Demokratia toimii Suomessa niin hyvin, että puheet kansalaisten huonoista vaikutusmahdollisuuksista ovat vailla pohjaa

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	74	3.7	3.7
Jokseenkin samaa mieltä	2	442	21.8	21.8
Vaikea sanoa	3	421	20.8	20.8
Jokseenkin eri mieltä	4	772	38.2	38.2
Täysin eri mieltä	5	314	15.5	15.5
		2023	100.0	100.0

[Q1D_1] Tulevaisuudessa maamme eläkejärjestelmät romahtavat eikä edes 'jo ansaittuja' eläkkeitä kyetä maksamaan

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Tulevaisuudessa maamme eläkejärjestelmät romahtavat eikä edes 'jo ansaittuja' eläkkeitä kyetä maksamaan

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	164	8.1	8.1
Jokseenkin samaa mieltä	2	541	26.7	26.7
Vaikea sanoa	3	649	32.1	32.1
Jokseenkin eri mieltä	4	501	24.8	24.8
Täysin eri mieltä	5	168	8.3	8.3
		2023	100.0	100.0

[Q1D_2] Luonnonsuojelun nimissä rajoitetaan taloudellista ja teollista toimintaa liian paljon**Kysymysryhmän esiteksi**

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Luonnonsuojelun nimissä rajoitetaan taloudellista ja teollista toimintaa liian paljon

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	159	7.9	7.9
Jokseenkin samaa mieltä	2	430	21.3	21.3
Vaikea sanoa	3	415	20.5	20.5
Jokseenkin eri mieltä	4	703	34.8	34.8
Täysin eri mieltä	5	316	15.6	15.6
		2023	100.0	100.0

[Q1D_3] Korkea tulovero vähentää työhalujani**Kysymysryhmän esiteksi**

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Korkea tulovero vähentää työhalujani

Frekvenssit

2. Muuttujat

---

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	200	9.9	9.9
Jokseenkin samaa mieltä	2	478	23.6	23.6
Vaikea sanoa	3	321	15.9	15.9
Jokseenkin eri mieltä	4	638	31.5	31.5
Täysin eri mieltä	5	386	19.1	19.1
		2023	100.0	100.0

[Q1D_4] Ennen ihmiset olivat onnellisempia kuin nykyään

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Ennen ihmiset olivat onnellisempia kuin nykyään

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	313	15.5	15.5
Jokseenkin samaa mieltä	2	548	27.1	27.1
Vaikea sanoa	3	636	31.4	31.4
Jokseenkin eri mieltä	4	396	19.6	19.6
Täysin eri mieltä	5	130	6.4	6.4
		2023	100.0	100.0

[Q1D_5] Suomalaisten varauksellinen suhtautuminen ulkomaalaisia kohtaan on viisasta varovaisuutta, ei tietämättömyyttä tai rasismia

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Suomalaisten varauksellinen suhtautuminen ulkomaalaisia kohtaan on viisasta varovaisuutta, ei tietämättömyyttä tai rasismia

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	292	14.4	14.4
Jokseenkin samaa mieltä	2	573	28.3	28.3
Vaikea sanoa	3	309	15.3	15.3
Jokseenkin eri mieltä	4	572	28.3	28.3
Täysin eri mieltä	5	277	13.7	13.7
		2023	100.0	100.0

[Q1D_6] Viiden vuoden kuluttua monet asiat ovat Suomessa paremmin kuin nykyään

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Viiden vuoden kuluttua monet asiat ovat Suomessa paremmin kuin nykyään

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	53	2.6	2.6
Jokseenkin samaa mieltä	2	396	19.6	19.6
Vaikea sanoa	3	1016	50.2	50.2
Jokseenkin eri mieltä	4	447	22.1	22.1
Täysin eri mieltä	5	111	5.5	5.5
		2023	100.0	100.0

[Q1D_7] Markkinatalous toimii Suomessa nykyisin hyvin kaikkien kansalaisten parhaaksi

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Markkinatalous toimii Suomessa nykyisin hyvin kaikkien kansalaisten parhaaksi

Frekvenssit

2. Muuttujat

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	29	1.4	1.4
Jokseenkin samaa mieltä	2	322	15.9	15.9
Vaikea sanoa	3	606	30.0	30.0
Jokseenkin eri mieltä	4	779	38.5	38.5
Täysin eri mieltä	5	287	14.2	14.2
		2023	100.0	100.0

[Q1D_8] On onni ja etuoikeus saada olla suomalainen

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

On onni ja etuoikeus saada olla suomalainen

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	561	27.7	27.7
Jokseenkin samaa mieltä	2	903	44.6	44.6
Vaikea sanoa	3	362	17.9	17.9
Jokseenkin eri mieltä	4	147	7.3	7.3
Täysin eri mieltä	5	50	2.5	2.5
		2023	100.0	100.0

[Q1D_9] Olisi hyvä, jos Suomen puoluekenttä kehittyisi kohti kaksipuoluejärjestelmää (kahden johtavan puolueen järjestelmää, esim. 'porvaripuolue' ja 'vasemmistopuolue')

Kysymysryhmän esiteksti

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Olisi hyvä, jos Suomen puoluekenttä kehittyisi kohti kaksipuoluejärjestelmää (kahden johtavan puolueen järjestelmää, esim. 'porvaripuolue' ja 'vasemmistopuolue')

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	56	2.8	2.8
Jokseenkin samaa mieltä	2	227	11.2	11.2
Vaikea sanoa	3	484	23.9	23.9
Jokseenkin eri mieltä	4	578	28.6	28.6
Täysin eri mieltä	5	678	33.5	33.5
		2023	100.0	100.0

[Q1D_10] Voittoa tavoittelevat yritykset eivät sovellu julkisten palvelujen tuottajiksi

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Voittoa tavoittelevat yritykset eivät sovellu julkisten palvelujen tuottajiksi

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	413	20.4	20.4
Jokseenkin samaa mieltä	2	669	33.1	33.1
Vaikea sanoa	3	351	17.4	17.4
Jokseenkin eri mieltä	4	460	22.7	22.7
Täysin eri mieltä	5	130	6.4	6.4
		2023	100.0	100.0

[Q1D_11] Vaikka Venäjällä on omat ongelmansa, suomalaisilla ei ole nykyisin mitään syytä suhtautua suureen naapuriinsa kielteisesti

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Vaikka Venäjällä on omat ongelmansa, suomalaisilla ei ole nykyisin mitään syytä suhtautua suureen naapuriinsa kielteisesti

Frekvenssit

2. Muuttujat

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	262	13.0	13.0
Jokseenkin samaa mieltä	2	879	43.5	43.5
Vaikea sanoa	3	353	17.4	17.4
Jokseenkin eri mieltä	4	418	20.7	20.7
Täysin eri mieltä	5	111	5.5	5.5
		2023	100.0	100.0

[Q1D_12] Suomalaisten on nykyistä voimakkaammin ajettava etujaan kansainvälisessä kaupassa ja taloudessa

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Suomalaisten on nykyistä voimakkaammin ajettava etujaan kansainvälisessä kaupassa ja taloudessa

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	568	28.1	28.1
Jokseenkin samaa mieltä	2	1059	52.3	52.3
Vaikea sanoa	3	335	16.6	16.6
Jokseenkin eri mieltä	4	51	2.5	2.5
Täysin eri mieltä	5	10	0.5	0.5
		2023	100.0	100.0

[Q1D_13] Kaikki maamme valtionyhtiöt tulisi vähitellen myydä yksityisille

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Kaikki maamme valtionyhtiöt tulisi vähitellen myydä yksityisille

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	34	1.7	1.7
Jokseenkin samaa mieltä	2	103	5.1	5.1
Vaikea sanoa	3	449	22.2	22.2
Jokseenkin eri mieltä	4	763	37.7	37.7
Täysin eri mieltä	5	674	33.3	33.3
		2023	100.0	100.0

[Q1D_14] Olennaista julkisissa palveluissa ei ole se, kuka ne tuottaa, vaan se että ne ovat kaikkien saatavilla

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Olennaista julkisissa palveluissa ei ole se, kuka ne tuottaa, vaan se että ne ovat kaikkien saatavilla

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	473	23.4	23.4
Jokseenkin samaa mieltä	2	853	42.2	42.2
Vaikea sanoa	3	283	14.0	14.0
Jokseenkin eri mieltä	4	330	16.3	16.3
Täysin eri mieltä	5	84	4.2	4.2
		2023	100.0	100.0

[Q1D_15] Suomi elää nykyisin yhtä historiansa suurinta murroskautta

Kysymysryhmän esiteksi

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

Kysymysteksti

Suomi elää nykyisin yhtä historiansa suurinta murroskautta

Frekvenssit

2. Muuttujat

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	178	8.8	8.8
Jokseenkin samaa mieltä	2	575	28.4	28.4
Vaikea sanoa	3	824	40.7	40.7
Jokseenkin eri mieltä	4	352	17.4	17.4
Täysin eri mieltä	5	94	4.6	4.6
	2023	100.0	100.0	

[Q2_1] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Innovaatiivisuuden puute yrityksissä

Kysymysryhmän esiteksi

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

Kysymysteksti

Innovatiivisuuden puute yrityksissä

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin tärkeä syy	1	256	12.7	12.7
Melko tärkeä syy	2	956	47.3	47.3
Ei kovin tärkeä syy	3	458	22.6	22.6
Ei lainkaan tärkeä syy	4	149	7.4	7.4
Ei osaa sanoa	5	204	10.1	10.1
	2023	100.0	100.0	

[Q2_2] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Henkilöstön liian korkeat palkankorotukset

Kysymysryhmän esiteksi

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

Kysymysteksti

Henkilöstön liian korkeat palkankorotukset

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin tärkeä syy	1	151	7.5	7.5
Melko tärkeä syy	2	538	26.6	26.6
Ei kovin tärkeä syy	3	761	37.6	37.6
Ei lainkaan tärkeä syy	4	425	21.0	21.0
Ei osaa sanoa	5	148	7.3	7.3
		2023	100.0	100.0

[Q2_3] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Liian korkeat työvoiman sivukulut (mm. eläke- ja muut sosiaaliturvamaksut)

Kysymysryhmän esiteksi

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

Kysymysteksti

Liian korkeat työvoiman sivukulut (mm. eläke- ja muut sosiaaliturvamaksut)

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin tärkeä syy	1	301	14.9	14.9
Melko tärkeä syy	2	702	34.7	34.7
Ei kovin tärkeä syy	3	638	31.5	31.5
Ei lainkaan tärkeä syy	4	225	11.1	11.1
Ei osaa sanoa	5	157	7.8	7.8
		2023	100.0	100.0

[Q2_4] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Suomalaisen sisun, 'tekemisen meiningin' puute

Kysymysryhmän esiteksi

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

Kysymysteksti

Suomalaisen sisun, 'tekemisen meiningin' puute

Frekvenssit

2. Muuttujat

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin tärkeä syy	1	210	10.4	10.4
Melko tärkeä syy	2	736	36.4	36.4
Ei kovin tärkeä syy	3	577	28.5	28.5
Ei lainkaan tärkeä syy	4	374	18.5	18.5
Ei osaa sanoa	5	126	6.2	6.2
	2023	100.0	100.0	

[Q2_5] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Kilpailijamaiden yritysten kehittyminen suomalaisia yrityksiä nopeammin

Kysymysryhmän esiteksi

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

Kysymysteksti

Kilpailijamaiden yritysten kehittyminen suomalaisia yrityksiä nopeammin

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin tärkeä syy	1	442	21.8	21.8
Melko tärkeä syy	2	1050	51.9	51.9
Ei kovin tärkeä syy	3	277	13.7	13.7
Ei lainkaan tärkeä syy	4	89	4.4	4.4
Ei osaa sanoa	5	165	8.2	8.2
	2023	100.0	100.0	

[Q2_6] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Valtion tukitoimien vähäisyys

Kysymysryhmän esiteksi

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

Kysymysteksti

Valtion tukitoimien vähäisyys

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin tärkeä syy	1	129	6.4	6.4
Melko tärkeä syy	2	447	22.1	22.1
Ei kovin tärkeä syy	3	797	39.4	39.4
Ei lainkaan tärkeä syy	4	392	19.4	19.4
Ei osaa sanoa	5	258	12.8	12.8
		2023	100.0	100.0

[Q2_7] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Suomen EMU-jäsenyys ja euro

Kysymysryhmän esiteksi

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

Kysymysteksti

Suomen EMU-jäsenyys ja euro

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin tärkeä syy	1	181	8.9	8.9
Melko tärkeä syy	2	315	15.6	15.6
Ei kovin tärkeä syy	3	548	27.1	27.1
Ei lainkaan tärkeä syy	4	654	32.3	32.3
Ei osaa sanoa	5	325	16.1	16.1
		2023	100.0	100.0

[Q2_9] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Yritysten johdon ylisuuret palkat ja korvaukset

Kysymysryhmän esiteksi

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

Kysymysteksti

Yritysten johdon ylisuuret palkat ja korvaukset

Frekvenssit

2. Muuttujat

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin tärkeä syy	1	787	38.9	38.9
Melko tärkeä syy	2	610	30.2	30.2
Ei kovin tärkeä syy	3	385	19.0	19.0
Ei lainkaan tärkeä syy	4	131	6.5	6.5
Ei osaa sanoa	5	110	5.4	5.4
		2023	100.0	100.0

[Q2_10] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Huono työilmapiiri yrityksissä

Kysymysryhmän esiteksi

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

Kysymysteksti

Huono työilmapiiri yrityksissä

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin tärkeä syy	1	446	22.0	22.0
Melko tärkeä syy	2	950	47.0	47.0
Ei kovin tärkeä syy	3	365	18.0	18.0
Ei lainkaan tärkeä syy	4	103	5.1	5.1
Ei osaa sanoa	5	159	7.9	7.9
		2023	100.0	100.0

[Q2_12] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Liian kireä verotus

Kysymysryhmän esiteksi

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

Kysymysteksti

Liian kireä verotus

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin tärkeä syy	1	339	16.8	16.8
Melko tärkeä syy	2	654	32.3	32.3
Ei kovin tärkeä syy	3	626	30.9	30.9
Ei lainkaan tärkeä syy	4	242	12.0	12.0
Ei osaa sanoa	5	162	8.0	8.0
		2023	100.0	100.0

[Q2_13] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Riskejä välttelevä ilmapiiri yhteiskunnassa

Kysymysryhmän esiteksi

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

Kysymysteksti

Riskejä välttelevä ilmapiiri yhteiskunnassa

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin tärkeä syy	1	255	12.6	12.6
Melko tärkeä syy	2	839	41.5	41.5
Ei kovin tärkeä syy	3	564	27.9	27.9
Ei lainkaan tärkeä syy	4	138	6.8	6.8
Ei osaa sanoa	5	227	11.2	11.2
		2023	100.0	100.0

[Q2_14] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Liian tiukat ympäristömääräykset

Kysymysryhmän esiteksi

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

Kysymysteksti

Liian tiukat ympäristömääräykset

Frekvenssit

2. Muuttujat

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin tärkeä syy	1	118	5.8	5.8
Melko tärkeä syy	2	296	14.6	14.6
Ei kovin tärkeä syy	3	764	37.8	37.8
Ei lainkaan tärkeä syy	4	662	32.7	32.7
Ei osaa sanoa	5	183	9.0	9.0
		2023	100.0	100.0

[Q2_15] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Yritysten johdon tekemät strategiset virheet

Kysymysryhmän esiteksti

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

Kysymysteksti

Yritysten johdon tekemät strategiset virheet

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin tärkeä syy	1	603	29.8	29.8
Melko tärkeä syy	2	944	46.7	46.7
Ei kovin tärkeä syy	3	217	10.7	10.7
Ei lainkaan tärkeä syy	4	33	1.6	1.6
Ei osaa sanoa	5	226	11.2	11.2
		2023	100.0	100.0

[Q3_1] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Eläkeiän alarajan nostaminen vähintään kahdella vuodella

Kysymysryhmän esiteksti

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevina vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Eläkeiän alarajan nostaminen vähintään kahdella vuodella

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	326	16.1	16.1
Hyväksyisin melko varmasti	2	678	33.5	33.5
Vastustaisin melko varmasti	3	532	26.3	26.3
Vastustaisin ehdottomasti	4	391	19.3	19.3
Ei osaa sanoa	5	96	4.7	4.7
		2023	100.0	100.0

[Q3_2] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Yleisestä asevelvollisuudesta luopuminen

Kysymysryhmän esiteksi

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevina vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Yleisestä asevelvollisuudesta luopuminen

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	321	15.9	15.9
Hyväksyisin melko varmasti	2	420	20.8	20.8
Vastustaisin melko varmasti	3	535	26.4	26.4
Vastustaisin ehdottomasti	4	638	31.5	31.5
Ei osaa sanoa	5	109	5.4	5.4
		2023	100.0	100.0

[Q3_3] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Yritysten tuloveron (yhteisövero) reipas keventäminen

Kysymysryhmän esiteksi

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevina vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Yritysten tuloveron (yhteisövero) reipas keventäminen

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	167	8.3	8.3
Hyväksyisin melko varmasti	2	723	35.7	35.7
Vastustaisin melko varmasti	3	584	28.9	28.9
Vastustaisin ehdottomasti	4	251	12.4	12.4
Ei osaa sanoa	5	298	14.7	14.7
		2023	100.0	100.0

[Q3_4] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Työmarkkinajärjestöjen vallan rajaaminen uudistusten läpiviennin nopeuttamiseksi

Kysymysryhmän esiteksti

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevina vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Työmarkkinajärjestöjen vallan rajaaminen uudistusten läpiviennin nopeuttamiseksi

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	182	9.0	9.0
Hyväksyisin melko varmasti	2	497	24.6	24.6
Vastustaisin melko varmasti	3	527	26.1	26.1
Vastustaisin ehdottomasti	4	447	22.1	22.1
Ei osaa sanoa	5	370	18.3	18.3
		2023	100.0	100.0

[Q3_5] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Tutkimuksen rahoituksen huomattava kasvattaminen

Kysymysryhmän esiteksti

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevina vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Tutkimuksen rahoituksen huomattava kasvattaminen

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	389	19.2	19.2
Hyväksyisin melko varmasti	2	1023	50.6	50.6
Vastustaisin melko varmasti	3	228	11.3	11.3
Vastustaisin ehdottomasti	4	39	1.9	1.9
Ei osaa sanoa	5	344	17.0	17.0
		2023	100.0	100.0

[Q3_6] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Kuntapalveluiden tuotannon avaaminen kilpailulle

Kysymysryhmän esiteksti

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevina vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Kuntapalveluiden tuotannon avaaminen kilpailulle

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	184	9.1	9.1
Hyväksyisin melko varmasti	2	754	37.3	37.3
Vastustaisin melko varmasti	3	558	27.6	27.6
Vastustaisin ehdottomasti	4	268	13.2	13.2
Ei osaa sanoa	5	259	12.8	12.8
		2023	100.0	100.0

[Q3_7] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Työttömyysturvan ehtojen tiukentaminen

Kysymysryhmän esiteksti

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevina vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien

2. Muuttujat

---

toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Työttömyysturvan ehtojen tiukentaminen

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	225	11.1	11.1
Hyväksyisin melko varmasti	2	605	29.9	29.9
Vastustaisin melko varmasti	3	584	28.9	28.9
Vastustaisin ehdottomasti	4	421	20.8	20.8
Ei osaa sanoa	5	188	9.3	9.3
		2023	100.0	100.0

[Q3_8] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Palkkojen jäädyttäminen nykytasolleen

Kysymysryhmän esiteksi

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevina vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Palkkojen jäädyttäminen nykytasolleen

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	127	6.3	6.3
Hyväksyisin melko varmasti	2	641	31.7	31.7
Vastustaisin melko varmasti	3	613	30.3	30.3
Vastustaisin ehdottomasti	4	457	22.6	22.6
Ei osaa sanoa	5	185	9.1	9.1
		2023	100.0	100.0

[Q3_9] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Tuntuvat leikkaukset julkisissa palvelumenoissa

Kysymysryhmän esiteksi

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevana vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Tuntuvat leikkaukset julkisissa palvelumenoissa

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	117	5.8	5.8
Hyväksyisin melko varmasti	2	403	19.9	19.9
Vastustaisin melko varmasti	3	796	39.3	39.3
Vastustaisin ehdottomasti	4	514	25.4	25.4
Ei osaa sanoa	5	193	9.5	9.5
		2023	100.0	100.0

[Q3_10] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Ansiotuloveron reipas keventäminen

Kysymysryhmän esiteksi

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevana vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Ansiotuloveron reipas keventäminen

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	303	15.0	15.0
Hyväksyisin melko varmasti	2	722	35.7	35.7
Vastustaisin melko varmasti	3	546	27.0	27.0

(taulukko jatkuu seur. sivulla)

2. Muuttujat

(taulukko jatkuu ed. sivulta)

selite	arvo	n	%	v. %
Vastustaisin ehdottomasti	4	227	11.2	11.2
Ei osaa sanoa	5	225	11.1	11.1
		2023	100.0	100.0

[Q3_11] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Vuosittaisen työajan pidentäminen

Kysymysryhmän esiteksi

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevina vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Vuosittaisen työajan pidentäminen

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	86	4.3	4.3
Hyväksyisin melko varmasti	2	434	21.5	21.5
Vastustaisin melko varmasti	3	790	39.1	39.1
Vastustaisin ehdottomasti	4	567	28.0	28.0
Ei osaa sanoa	5	146	7.2	7.2
		2023	100.0	100.0

[Q3_12] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Opiskeluaikojen lyhentäminen rajaamalla ilmaista opinto-oikeutta

Kysymysryhmän esiteksi

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevina vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Opiskeluaikojen lyhentäminen rajaamalla ilmaista opinto-oikeutta

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	292	14.4	14.4
Hyväksyisin melko varmasti	2	783	38.7	38.7
Vastustaisin melko varmasti	3	434	21.5	21.5
Vastustaisin ehdottomasti	4	370	18.3	18.3
Ei osaa sanoa	5	144	7.1	7.1
		2023	100.0	100.0

[Q3_13] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Uusien valtionyhtiöiden perustaminen valituille aloille

Kysymysryhmän esiteksti

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevina vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Uusien valtionyhtiöiden perustaminen valituille aloille

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	274	13.5	13.5
Hyväksyisin melko varmasti	2	913	45.1	45.1
Vastustaisin melko varmasti	3	246	12.2	12.2
Vastustaisin ehdottomasti	4	82	4.1	4.1
Ei osaa sanoa	5	508	25.1	25.1
		2023	100.0	100.0

[Q3_14] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Maahanmuuton huomattava lisääminen

Kysymysryhmän esiteksti

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevina vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

Kysymysteksti

Maahanmuuton huomattava lisääminen

2. Muuttujat

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Hyväksyisin ehdottomasti	1	146	7.2	7.2
Hyväksyisin melko varmasti	2	591	29.2	29.2
Vastustaisin melko varmasti	3	547	27.0	27.0
Vastustaisin ehdottomasti	4	456	22.5	22.5
Ei osaa sanoa	5	283	14.0	14.0
		2023	100.0	100.0

[Q4A] Miten Te suhtaudutte nykyisin maamme EU-jäsenyyteen?

Kysymysteksti

Miten Te suhtaudutte nykyisin maamme EU-jäsenyyteen?

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin myönteisesti	1	329	16.3	16.3
Melko myönteisesti	2	640	31.6	31.6
Neutraalisti	3	535	26.4	26.4
Melko kielteisesti	4	345	17.1	17.1
Erittäin kielteisesti	5	153	7.6	7.6
En osaa sanoa	6	21	1.0	1.0
		2023	100.0	100.0

[Q4B] Entä siihen, että rahayksikkömme vaihdettiin markasta euroksi?

Kysymysteksti

Entä siihen, että rahayksikkömme vaihdettiin markasta euroksi?

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Erittäin myönteisesti	1	513	25.4	25.4
Melko myönteisesti	2	563	27.8	27.8
Neutraalisti	3	390	19.3	19.3
Melko kielteisesti	4	307	15.2	15.2
Erittäin kielteisesti	5	233	11.5	11.5
Ei osaa sanoa	6	17	0.8	0.8
		2023	100.0	100.0

[Q4C] Onko eurosta ja EMU-jäsenyydestä hyötyä vai haittaa Suomelle nykyisessä taloustilanteessa?

Kysymysteksti

Onko eurosta ja EMU-jäsenyydestä hyötyä vai haittaa Suomelle nykyisessä taloustilanteessa?

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Paljon hyötyä	1	268	13.2	13.2
Jonkin verran hyötyä	2	588	29.1	29.1
Ei hyötyä eikä haittaa	3	211	10.4	10.4
Jonkin verran haittaa	4	431	21.3	21.3
Paljon haittaa	5	273	13.5	13.5
Ei osaa sanoa	6	252	12.5	12.5
	2023	100.0	100.0	

[Q4D] Yksittäisten EU-maiden (ml Suomen) valtaa päättää omasta talouspolitiikastaan pitäisi rajoittaa euroalueen toiminnan parantamiseksi

Kysymysteksti

Yksittäisten EU-maiden (ml Suomen) valtaa päättää omasta talouspolitiikastaan pitäisi rajoittaa euroalueen toiminnan parantamiseksi

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Täysin samaa mieltä	1	95	4.7	4.7
Jokseenkin samaa mieltä	2	316	15.6	15.6
Vaikea sanoa	3	415	20.5	20.5
Jokseenkin eri mieltä	4	521	25.8	25.8
Täysin eri mieltä	5	544	26.9	26.9
Ei osaa sanoa	6	132	6.5	6.5
	2023	100.0	100.0	

[Q4E] Jos kansanäänestys Suomen EU-jäsenyydestä järjestettäisiin nyt, äänestäisitkö jäsenyyden puolesta vai sitä vastaan?

Kysymysteksti

Jos kansanäänestys Suomen EU-jäsenyydestä järjestettäisiin nyt, äänestäisitkö jäsenyyden puolesta vai sitä vastaan?

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Puolesta	1	1022	50.5	50.5
Vastaa	2	708	35.0	35.0
Ei osaa sanoa	3	293	14.5	14.5
	2023	100.0	100.0	

[Q5_1] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Kaikilla on samat oikeudet ja mahdollisuudet**Kysymysryhmän esiteksti**

Yhteiskunnallisessa keskustelussa on viime aikoina puhuttu paljon oikeudenmukaisuudesta. Missä määrin seuraavat kuvaukset sopivat omaan käsitykseesi yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta?

Kysymysteksti

Kaikilla on samat oikeudet ja mahdollisuudet

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Sopii täysin	1	790	39.1	39.1
Sopii jossain määrin	2	668	33.0	33.0
Sopii vain vähän	3	301	14.9	14.9
Ei sovi lainkaan	4	240	11.9	11.9
Ei osaa sanoa	5	24	1.2	1.2
	2023	100.0	100.0	

[Q5_2] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Kukin saa sen, mitä hän on ansainnut**Kysymysryhmän esiteksti**

Yhteiskunnallisessa keskustelussa on viime aikoina puhuttu paljon oikeudenmukaisuudesta. Missä määrin seuraavat kuvaukset sopivat omaan käsitykseesi yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta?

Kysymysteksti

Kukin saa sen, mitä hän on ansainnut

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Sopii täysin	1	246	12.2	12.2
Sopii jossain määrin	2	735	36.3	36.3
Sopii vain vähän	3	580	28.7	28.7
Ei sovi lainkaan	4	394	19.5	19.5
Ei osaa sanoa	5	68	3.4	3.4
		2023	100.0	100.0

[Q5_3] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Tuloerot pidetään vähäisinä**Kysymysryhmän esiteksti**

Yhteiskunnallisessa keskustelussa on viime aikoina puhuttu paljon oikeudenmukaisuudesta. Missä määrin seuraavat kuvaukset sopivat omaan käsitykseesi yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta?

Kysymysteksti

Tuloerot pidetään vähäisinä

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Sopii täysin	1	460	22.7	22.7
Sopii jossain määrin	2	614	30.4	30.4
Sopii vain vähän	3	444	21.9	21.9
Ei sovi lainkaan	4	432	21.4	21.4
Ei osaa sanoa	5	73	3.6	3.6
		2023	100.0	100.0

[Q5_4] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Toimitaan aina sen mukaan, mikä on kohtuullista**Kysymysryhmän esiteksti**

Yhteiskunnallisessa keskustelussa on viime aikoina puhuttu paljon oikeudenmukaisuudesta. Missä määrin seuraavat kuvaukset sopivat omaan käsitykseesi yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta?

2. Muuttujat

Kysymysteksti

Toimitaan aina sen mukaan, mikä on kohtuullista

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Sopii täysin	1	473	23.4	23.4
Sopii jossain määrin	2	747	36.9	36.9
Sopii vain vähän	3	423	20.9	20.9
Ei sovi lainkaan	4	255	12.6	12.6
Ei osaa sanoa	5	125	6.2	6.2
	2023	100.0	100.0	

[Q5_5] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Ne, joilla on enemmän, kantavat suuremman osan yhteisestä taakasta

Kysymysryhmän esiteksti

Yhteiskunnallisessa keskustelussa on viime aikoina puhuttu paljon oikeudenmukaisuudesta. Missä määrin seuraavat kuvaukset sopivat omaan käsitykseen yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta?

Kysymysteksti

Ne, joilla on enemmän, kantavat suuremman osan yhteisestä taakasta

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Sopii täysin	1	717	35.4	35.4
Sopii jossain määrin	2	610	30.2	30.2
Sopii vain vähän	3	322	15.9	15.9
Ei sovi lainkaan	4	323	16.0	16.0
Ei osaa sanoa	5	51	2.5	2.5
	2023	100.0	100.0	

[Q5_6] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Lait ja muut yhteiskunnan pelisäännöt ovat kaikille samat

Kysymysryhmän esiteksti

Yhteiskunnallisessa keskustelussa on viime aikoina puhuttu paljon oikeudenmukaisuudesta. Missä määrin seuraavat kuvaukset sopivat omaan käsitykseen yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta?

suudesta?

Kysymysteksti

Lait ja muut yhteiskunnan pelisäännöt ovat kaikille samat

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Sopii täysin	1	1068	52.8	52.8
Sopii jossain määrin	2	405	20.0	20.0
Sopii vain vähän	3	251	12.4	12.4
Ei sovi lainkaan	4	276	13.6	13.6
Ei osaa sanoa	5	23	1.1	1.1
		2023	100.0	100.0

[Q5_7] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Kaikkien tulee yrittää parhaansa ja osallistua yhteisen hyvän luomiseen

Kysymysryhmän esiteksti

Yhteiskunnallisessa keskustelussa on viime aikoina puhuttu paljon oikeudenmukaisuudesta. Missä määrin seuraavat kuvaukset sopivat omaan käsitykseen yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta?

Kysymysteksti

Kaikkien tulee yrittää parhaansa ja osallistua yhteisen hyvän luomiseen

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Sopii täysin	1	1030	50.9	50.9
Sopii jossain määrin	2	674	33.3	33.3
Sopii vain vähän	3	210	10.4	10.4
Ei sovi lainkaan	4	60	3.0	3.0
Ei osaa sanoa	5	49	2.4	2.4
		2023	100.0	100.0

[Q5_8] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Menestyneille ei aseteta liian korkeita veroja

Kysymysryhmän esiteksi

Yhteiskunnallisessa keskustelussa on viime aikoina puhuttu paljon oikeudenmukaisuudesta. Missä määrin seuraavat kuvaukset sopivat omaan käsitykseesi yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta?

Kysymysteksti

Menestyneille ei aseteta liian korkeita veroja

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Sopii täysin	1	271	13.4	13.4
Sopii jossain määrin	2	640	31.6	31.6
Sopii vain vähän	3	596	29.5	29.5
Ei sovi lainkaan	4	382	18.9	18.9
Ei osaa sanoa	5	134	6.6	6.6
		2023	100.0	100.0

[Q6] Kommentteja aiheesta: Seuraavaan voitte kirjoittaa mitä tahansa näkemyksiänne maamme asioista tai tästä tutkimuksesta Kaikki mielipiteet ovat tervetulleita ja arvokkaita (Avokysymys)

Kysymysteksti

Kommentteja aiheesta: Seuraavaan voitte kirjoittaa mitä tahansa näkemyksiänne maamme asioista tai tästä tutkimuksesta Kaikki mielipiteet ovat tervetulleita ja arvokkaita (Avokysymys)

[T3] Asuinkunnan koko

Kysymysteksti

Asuinkunnan koko

Frekvenssit

(taulukko jatkuu seur. sivulla)

(taulukko jatkuu ed. sivulta)

selite	arvo	n	%	v. %
Alle 4 000 asukasta	1	80	4.0	4.0
4 000 - 8 000 asukasta	2	131	6.5	6.5
8 001 - 30 000 asukasta	3	447	22.1	22.1
30 001 - 80 000 asukasta	4	437	21.6	21.6
Yli 80 000 asukasta	5	928	45.9	45.9
	2023	100.0	100.0	

[T4] Millainen peruskoulutus Teillä on?

Kysymysteksti

Millainen peruskoulutus Teillä on?

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Kansakoulu	1	117	5.8	5.8
Keski- tai peruskoulu	2	769	38.0	38.0
Ylioppilastutkinto	3	1137	56.2	56.2
	2023	100.0	100.0	

[T5] Millainen ammatillinen koulutus Teillä on?

Kysymysteksti

Millainen ammatillinen koulutus Teillä on?

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Ei ammatillista koulutusta	1	170	8.4	8.4
Ammattikurssi, muu lyhyt ammattikoulutus	2	87	4.3	4.3
Ammattikoulu, kouluasteen ammatill. tutkinto	3	485	24.0	24.0
Opistotasoinen ammattikoulutus	4	493	24.4	24.4
Ammattikorkeakoulututkinto	5	289	14.3	14.3
Yliopisto- tai korkeakoulututkinto	6	499	24.7	24.7
	2023	100.0	100.0	

[T6] Ammattiryhmä, johon katsotte tällä hetkellä kuuluvanne**Kysymysteksti***Ammattiryhmä, johon katsotte tällä hetkellä kuuluvanne***Frekvenssit**

selite	arvo	n	%	v. %
Johtavassa asemassa toisen palv.	1	47	2.3	2.3
Ylempi toimihenkilö	2	286	14.1	14.1
Alempi toimihenkilö	3	343	17.0	17.0
Työntekijä	4	511	25.3	25.3
Yrittäjä tai yksityinen ammatinharjoittaja	5	121	6.0	6.0
Maatalousyrittäjä	6	28	1.4	1.4
Opiskelija	7	218	10.8	10.8
Eläkeläinen	8	283	14.0	14.0
Kotiäiti/koti-isä	9	36	1.8	1.8
Työtön	10	105	5.2	5.2
Muu	11	45	2.2	2.2
		2023	100.0	100.0

[T7] Toimiala, jolla työskentelette tai viimeksi työskentelitte**Kysymysteksti***Toimiala, jolla työskentelette tai viimeksi työskentelitte***Frekvenssit**

selite	arvo	n	%	v. %
Maa- ja metsätalous	1	74	3.7	3.7
Teollisuus ja rakennustoiminta	2	435	21.5	21.5
Yksityiset palvelut	3	688	34.0	34.0
Julkiset palvelut	4	782	38.7	38.7
En ole ollut mukana työelämässä	5	44	2.2	2.2
		2023	100.0	100.0

[T8] Jos eduskuntavaalit pidettäisiin nyt, minkä puolueen ehdokasta äänestäisitte?**Kysymysteksti***Jos eduskuntavaalit pidettäisiin nyt, minkä puolueen ehdokasta äänestäisitte?*

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
KOK	1	334	16.5	16.5
SDP	2	253	12.5	12.5
Perussuomalaiset	3	254	12.6	12.6
KESK	4	188	9.3	9.3
Vasemmistoliitto	5	155	7.7	7.7
Vihreät	6	252	12.5	12.5
RKP	7	27	1.3	1.3
Kristillisdemokraatit	8	49	2.4	2.4
Jokin muu puolue tai ryhmittymä	9	23	1.1	1.1
En äänestäisi lainkaan	10	105	5.2	5.2
En osaa sanoa	11	283	14.0	14.0
En halua sanoa	12	100	4.9	4.9
	2023	100.0	100.0	

[T14] Kuulutteko johonkin ammatilliseen keskusjärjestöön?**Kysymysteksti**

Kuulutteko johonkin ammatilliseen keskusjärjestöön?

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
En kuulu	1	970	47.9	47.9
Kyllä kuulun	2	1053	52.1	52.1
	2023	100.0	100.0	

[T14A] Mihin ammatilliseen keskusjärjestöön kuulutte? (Voi jättää tyhjäksi)**Kysymyksen esiteksi**

Kysytään, jos T14=2

Kysymysteksti

Mihin ammatilliseen keskusjärjestöön kuulutte? (Voi jättää tyhjäksi)

Frekvenssit

2. Muuttujat

selite	arvo	n	%	v. %
SAK	1	288	14.2	34.3
STTK	2	183	9.0	21.8
Akava	3	350	17.3	41.7
MTK	4	18	0.9	2.1
tieto puuttuu (SYSMIS)	.	1184	58.5	–
	2023	100.0	100.0	

[Q15] Mihin yhteiskuntaluokkaan katsotte lähinnä kuuluvanne?

Kysymysteksti

Mihin yhteiskuntaluokkaan katsotte lähinnä kuuluvanne?

Frekvenssit

selite	arvo	n	%	v. %
Työväenluokkaan	1	349	17.3	17.3
Alempaan keskiluokkaan	2	257	12.7	12.7
Keskiluokkaan	3	765	37.8	37.8
Ylemmään keskiluokkaan	4	263	13.0	13.0
Yläluokkaan	5	15	0.7	0.7
En katso kuuluvani mihinkään luokkaan	6	374	18.5	18.5
	2023	100.0	100.0	

[YOPAINO] Painomuuttuja

Kysymysteksti

Painomuuttuja

Kuvailevat tunnusluvut

tunnusluku	arvo
kelvollisten havaintojen lkm	2023
minimi	0.31
maksimi	20.91
keskiarvo	1.82
keskihajonta	1.91

Luku 3

Hakemistot

3.1 Muuttujat esiintymisjärjestyksessä

Aineistonumero (lisätty FSD:ssä) [FSD_NO]	7
Aineistoversio (lisätty FSD:ssä) [FSD_VR]	7
Havaintotunnus (lisätty FSD:ssä) [FSD_ID]	8
Sukupuoli [PSUKUP]	8
Syntymävuosi [PSVUOSI]	8
Asuinmaakunta [PMAAK]	9
Mikään puolue ei aja juuri minulle tärkeitä asioita [Q1A_1]	9
Tiede ja tekniikka pystyvät tulevaisuudessa ratkaisemaan useimmat tänä päivänä esiintyvät ongelmat [Q1A_2]	10
Naiset ja miehet ovat Suomessa nykyisin riittävän tasa-arvoisia [Q1A_3]	10
Ilmastonmuutos on aikamme suurin ympäristöuhka, jonka torjumiseksi on nopeasti ryhdyttävä tehokkaisiin toimiin kaikissa maissa [Q1A_5]	11
Vapaa kilpailu markkinoilla on kansalaisen ja kuluttajan etu, sillä se tehostaa toimintaa ja laskee hintoja [Q1A_6]	11
Vaikka hyvän sosiaaliturvan ja muiden julkisten palvelujen ylläpitäminen maksaa paljon, suomalainen hyvinvointivaltio on aina hintansa arvoinen [Q1A_7]	12
Yksilön menestyksen määrää ensisijaisesti hänen oma toimintansa ja tahtonsa, ei yhteiskunta eikä olosuhteet [Q1A_8]	12
Rahoitusmarkkinat kaipaavat lisää sääntelyä [Q1A_9]	13
Pärjätäkseen tulevaisuudessa Suomi tarvitsee selkeän pitkän tähtäyksen ohjelman, jonka toteuttamisella on eri yhteiskuntaryhmien laaja tuki [Q1A_10]	13
Mikäli maassamme suhtauduttaisiin myönteisemmin yrittämiseen, siitä hyötyisi koko yhteiskunta [Q1A_11]	14
Saaste- ja ympäristöongelmien vähentämiseksi olen valmis tinkimään omasta elintasostani [Q1A_12]	

3. Hakemistot

Maamme julkisista palveluista suuri osa tulisi ulkoistaa yksityisten palveluntuottajien hoidettavaksi [Q1A_14]	15
Työllisyys ja sitä kautta muukin hyvinvointi maassamme riippuu ratkaisevasti vientiteollisuutemme kilpailukyvyistä [Q1A_15]	15
Olen tyytyväinen työhöni nykyisen työnantajani palveluksessa [Q1A_16]	16
Suomalainen teollisuus ja elinkeinoelämä toimii nykyisin ympäristöasioissa vastuullisesti [Q1A_17]	16
Julkiset palvelut rapautuvat, jos yritykset ja järjestöt saavat tuottaa niitä nykyistä enemmän [Q1B_1]	17
Olisin valmis tinkimään palkastani, mikäli työaika lyhennettäisiin ja saisin enemmän vapaa-aikaa [Q1B_2]	17
Maamme väestön ikääntyminen ja uhkaava vähentyminen edellyttävät ulkomaalaisten Suomeen muuton helpottamista [Q1B_3]	18
Kansainvälisen talouden ns. globalisaatiokehitys johtaa hyvinvoinnin maailmanlaajuiseen lisääntymiseen [Q1B_5]	18
Suomen tulisi liittyä NATOon [Q1B_6]	19
Markkinavoimat ohjaavat liikaa suomalaisen yhteiskunnan toimintaa [Q1B_7]	19
Ulkomaalaisten lisääntyvä muutto Suomeen tuo maahamme hyödyllisiä kansainvälisiä vaikutteita [Q1B_8]	20
Yritysmaailmassa on enemmän ahneutta ja häikäilemätöntä oman edun tavoittelua kuin muualla yhteiskunnassa [Q1B_9]	20
Yrityksillä on velvollisuus pitää työntekijänsä huonompina aikoina [Q1B_10]	21
Maamme nopeasti kasvanut valtionvelka on pakko saada pikaisesti kuriin riippumatta siitä millaisia etujen ja hyvinvoinnin leikkauksia siitä kansalaisille seuraa [Q1B_11]	21
Puolueet ovat ajautuneet yhä kauemmas tavallisen ihmisen ongelmista [Q1B_12]	22
Koska suomalaiset elävät aiempaa pidempään, on vain luonnollista, että eläkeiän alarajaa nostettaisiin vastaavasti [Q1B_14]	22
Ihmisten hyvinvoinnin jatkuminen voi perustua vain taloudelliseen kasvuun [Q1B_15]	23
Valtiovalln tulisi omaksua tiukempi linja luonnonsuojelun puolesta [Q1B_16]	23
Ns. harmaa talous ja veronkierto ovat saaneet maassamme hälyttävät, koko yhteiskuntaa vahingoittavat mittasuhteet [Q1B_17]	24
Meidän kaikkien pitäisi tinkiä omista eduistamme maamme kansainvälisen kilpailukyvyn turvaamiseksi [Q1C_1]	24
Tehokkain tapa ehkäistä veronkiertoa on pitää veroprosentit alhaisina ja verotus yksinkertaisena [Q1C_3]	25
Tehokas ympäristönsuojelu ja vakaa taloudellinen kasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti [Q1C_4]	25
Mikäli Suomi ei kykene uudistumaan nykyistä nopeammin, muutaman vuoden kuluttua edesämme on taloudellis-yhteiskunnallinen kriisi [Q1C_5]	26

Uusien ydinvoimaloiden rakentaminen on paras ratkaisu maamme sähköntuotannon lisäämiseksi [Q1C_6]	26
Työntekijöiden ja työnantajien edut ovat Suomessa nykyään pitkälti yhteneväiset [Q1C_7] .	27
Juuri pidettyjen kunnallisvaalien alhainen äänestysprosentti ei ollut välinpitämättömyyttä, vaan selkeä poliittinen protesti [Q1C_8]	27
Suomalaisilla työpaikoilla työskennellään nykyisin ylikierroksilla ja niin kovan paineen alla, että monet ihmiset palavat ennenaikaisesti loppuun [Q1C_9]	28
Kuntien palveluissa tulisi käyttää mahdollisimman laajalti palveluseleitä ja antaa kuntalaisten valita itse palveluntuottaja [Q1C_10]	28
Suomen pitäisi osallistua nykyistä voimakkaammin kansainväliseen verokilpailuun ja alentaa niin palkka-, yritys- kuin pääomaverotustaankin tuntuvasti [Q1C_11]	29
Globaalistuminen merkitsee sitä, että ns. halpatyövoiman maat vievät Suomesta enenevästi työpaikkoja [Q1C_12]	29
Pyrkimällä jatkuvaan taloudelliseen kasvuun ihminen tuhoaa vähitellen luonnon ja lopulta myös itsensä [Q1C_13]	30
Suomalaisten yritysten menestys ja voitot hyödyttävät laajasti koko yhteiskuntaa [Q1C_14]	30
Valtion omistamilla yrityksillä tulee olla yksityisiä yrityksiä suurempi yhteiskunnallinen vastuu [Q1C_15]	31
Yrittäjänä toimimiseen liittyy Suomessa niin suuria maksuja ja riskejä, että 'vain hullu' ryhtyy turvallisen palkkatyön sijasta yrittäjäksi [Q1C_16]	31
Demokratia toimii Suomessa niin hyvin, että puheet kansalaisten huonoista vaikutusmahdollisuuksista ovat vailla pohjaa [Q1C_17]	32
Tulevaisuudessa maamme eläkejärjestelmät romahtavat eikä edes 'jo ansaittuja' eläkkeitä kyetä maksamaan [Q1D_1]	32
Luonnonsuojelun nimissä rajoitetaan taloudellista ja teollista toimintaa liian paljon [Q1D_2]	33
Korkea tulovero vähentää työhalujani [Q1D_3]	33
Ennen ihmiset olivat onnellisempia kuin nykyään [Q1D_4]	34
Suomalaisten varauksellinen suhtautuminen ulkomaalaisia kohtaan on viisasta varovaisuutta, ei tietämättömyyttä tai rasismia [Q1D_5]	34
Viiden vuoden kuluttua monet asiat ovat Suomessa paremmin kuin nykyään [Q1D_6]	35
Markkinatalous toimii Suomessa nykyisin hyvin kaikkien kansalaisten parhaaksi [Q1D_7] .	35
On onni ja etuoikeus saada olla suomalainen [Q1D_8]	36
Olisi hyvä, jos Suomen puoluekenttä kehittyisi kohti kaksipuoluejärjestelmää (kahden johtavan puolueen järjestelmää, esim. 'porvaripuolue' ja 'vasemmistopuolue') [Q1D_9]	36
Voittoa tavoittelevat yritykset eivät sovellu julkisten palvelujen tuottajiksi [Q1D_10]	37
Vaikka Venäjällä on omat ongelmansa, suomalaisilla ei ole nykyisin mitään syytä suhtautua suureen naapuriinsa kielteisesti [Q1D_11]	37
Suomalaisten on nykyistä voimakkaammin ajettava etujaan kansainvälisessä kaupassa ja taloudessa [Q1D_12]	38

3. Hakemistot

Kaikki maamme valtionyhtiöt tulisi vähitellen myydä yksityisille [Q1D_13]	38
Oleennaista julkisissa palveluissa ei ole se, kuka ne tuottaa, vaan se että ne ovat kaikkien saatavilla [Q1D_14]	39
Suomi elää nykyisin yhtä historiansa suurinta murroskautta [Q1D_15]	39
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Innovatiivisuuden puute yrityksissä [Q2_1]	40
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Henkilöstön liian korkeat palkankorotukset [Q2_2]	40
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Liian korkeat työvoiman sivukulut (mm. eläke- ja muut sosiaaliturvamaksut) [Q2_3]	41
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Suomalaisen sisun, 'tekemisen meiningin' puute [Q2_4]	41
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Kilpailijamaiden yritysten kehittyminen suomalaisia yrityksiä nopeammin [Q2_5]	42
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Valtion tukitoimien vähäisyys [Q2_6]	42
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Suomen EMU-jäsenyys ja euro [Q2_7]	43
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Yritysten johdon ylisuuret palkat ja korvaukset [Q2_9]	43
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Huono työilmapiiri yrityksissä [Q2_10]	44
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Liian kireä verotus [Q2_12]	44
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Riskejä välttelevä ilmapiiri yhteiskunnassa [Q2_13]	45
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Liian tiukat ympäristömääräykset [Q2_14]	45
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Yritysten johdon tekemät strategiset virheet [Q2_15]	46
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Eläkeiän alarajan nostaminen vähintään kahdella vuodella [Q3_1]	46
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Yleisestä asevelvollisuudesta luopuminen [Q3_2]	47
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Yritysten tuloveron (yhteisövero) reipas keventäminen [Q3_3]	47
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Työmarkkinajärjestöjen vallan rajaaminen uudistusten läpiviennin nopeuttamiseksi [Q3_4]	48
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Tutkimuksen rahoituksen huomattava kasvattaminen [Q3_5]	48

Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Kuntapalveluiden tuotannon avaaminen kilpailulle [Q3_6]	49
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Työttömyysturvan ehtojen tiukentaminen [Q3_7]	49
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Palkkojen jäädyttäminen nykytasolle [Q3_8]	50
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Tuntuvat leikkaukset julkisissa palvelumenoissa [Q3_9]	51
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Ansiotuloveron reipas keventäminen [Q3_10]	51
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Vuosittaisen työajan pidentäminen [Q3_11]	52
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Opiskeluaikojen lyhentäminen rajaamalla ilmaista opinto-oikeutta [Q3_12]	52
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Uusien valtionyhtiöiden perustaminen valituille aloille [Q3_13]	53
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Maahanmuuton huomattava lisääminen [Q3_14]	53
Miten Te suhtaudutte nykyisin maamme EU-jäsenyyteen? [Q4A]	54
Entä siihen, että rahayksikkömme vaihdettiin markasta euroksi? [Q4B]	54
Onko eurosta ja EMU-jäsenyydestä hyötyä vai haittaa Suomelle nykyisessä taloustilanteessa? [Q4C]	55
Yksittäisten EU-maiden (ml Suomen) valtaa päättää omasta talouspolitiikastaan pitäisi rajoittaa euroalueen toiminnan parantamiseksi [Q4D]	55
Jos kansanäänestys Suomen EU-jäsenyydestä järjestettäisiin nyt, äänestäisitkö jäsenyyden puolesta vai sitä vastaan? [Q4E]	55
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Kaikilla on samat oikeudet ja mahdollisuudet [Q5_1]	56
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Kukin saa sen, mitä hän on ansainnut [Q5_2]	56
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Tuloerot pidetään vähäisinä [Q5_3]	57
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Toimitaan aina sen mukaan, mikä on kohtuullista [Q5_4]	57
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Ne, joilla on enemmän, kantavat suuremman osan yhteisestä taakasta [Q5_5]	58
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Lait ja muut yhteiskunnan pelisäännöt ovat kaikille samat [Q5_6]	58
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Kaikkien tulee yrittää parhaansa ja osallistua yhteisen hyvän luomiseen [Q5_7]	59
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Menestyneille ei aseteta liian korkeita veroja [Q5_8]	60

3. Hakemistot

Kommentteja aiheesta: Seuraavaan voitte kirjoittaa mitä tahansa näkemyksiänne maamme asioista tai tästä tutkimuksesta Kaikki mielipiteet ovat tervetulleita ja arvokkaita (Avokysymys) [Q6]
60

Asuinkunnan koko [T3]	60
Millainen peruskoulutus Teillä on? [T4]	61
Millainen ammatillinen koulutus Teillä on? [T5]	61
Ammattiryhmä, johon katsotte tällä hetkellä kuuluvanne [T6]	62
Toimiala, jolla työskentelette tai viimeksi työskentelitte [T7]	62
Jos eduskuntavaalit pidettäisiin nyt, minkä puolueen ehdokasta äänestäisitte? [T8]	62
Kuulutteko johonkin ammatilliseen keskusjärjestöön? [T14]	63
Mihin ammatilliseen keskusjärjestöön kuulutte? (Voi jättää tyhjäksi) [T14A]	63
Mihin yhteiskuntaluokkaan katsotte lähinnä kuuluvanne? [Q15]	64
Painomuuttuja [YOPAINO]	64

3.2 Muuttajat aakkosjärjestyksessä

Aineistonumero (lisätty FSD:ssä)	7
Aineistoversio (lisätty FSD:ssä)	7
Ammattiryhmä, johon katsotte tällä hetkellä kuuluvanne	62
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Ansiotuloveron reipas keventäminen	51
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Eläkeiän alarajan nostaminen vähintään kahdella vuodella	46
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Kuntapalveluiden tuotannon avaaminen kilpailulle	49
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Maahanmuuton huomattava lisääminen	53
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Opiskeluaikojen lyhentäminen rajaamalla ilmaista opinto-oikeutta	52
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Palkkojen jäädyttäminen nykytasolle	50
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Tuntuvat leikkaukset julkisissa palvelumenoissa	51
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Tutkimuksen rahoituksen huomattava kasvattaminen	48
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Työmarkkinajärjestöjen vallan rajaaminen uudistusten läpiviennin nopeuttamiseksi	48
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Työttömyysturvan ehtojen tiukentaminen	49
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Uusien valtionyhtiöiden perustaminen valituille aloille	53
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Vuosittaisen työajan pidentäminen	52
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Yleisestä asevelvollisuudesta luopuminen	47
Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Yritysten tuloveron (yhteisövero) reipas keventäminen	47
Asuinkunnan koko	60
Asuinmaakunta	9
Demokratia toimii Suomessa niin hyvin, että puheet kansalaisten huonoista vaikutusmahdollisuuksista ovat vailla pohjaa	32
Ennen ihmiset olivat onnellisempia kuin nykyään	34
Entä siihen, että rahayksikkömme vaihdettiin markasta euroksi?	54

Globaalistuminen merkitsee sitä, että ns. halpatyövoiman maat vievät Suomesta enenevästi työpaikkoja	29
Havaintotunnus (lisätty FSD:ssä)	8
Ihmisten hyvinvoinnin jatkuminen voi perustua vain taloudelliseen kasvuun	23
Ilmastonmuutos on aikamme suurin ympäristöuhka, jonka torjumiseksi on nopeasti ryhdyttävä tehokkaisiin toimiin kaikissa maissa	11
Jos eduskuntavaalit pidettäisiin nyt, minkä puolueen ehdokasta äänestäisitte?	62
Jos kansanäänestys Suomen EU-jäsenyydestä järjestettäisiin nyt, äänestäisikö jäsenyyden puolesta vai sitä vastaan?	55
Julkiset palvelut rapautuvat, jos yritykset ja järjestöt saavat tuottaa niitä nykyistä enemmän	17
Juuri pidettyjen kunnallisvaalien alhainen äänestysprosentti ei ollut välinpitämättömyyttä, vaan selkeä poliittinen protesti	27
Kaikki maamme valtionyhtiöt tulisi vähitellen myydä yksityisille	38
Kansainvälisen talouden ns. globalisaatiokehitys johtaa hyvinvoinnin maailmanlaajuiseen lisääntymiseen	18
Kommenteja aiheesta: Seuraavaan voitte kirjoittaa mitä tahansa näkemyksiänne maamme asioista tai tästä tutkimuksesta Kaikki mielipiteet ovat tervetulleita ja arvokkaita (Avokysymys) .	60
Korkea tulovero vähentää työhalujani	33
Koska suomalaiset elävät aiempaa pidempään, on vain luonnollista, että eläkeiän alarajaa nostettaisiin vastaavasti	22
Kuntien palveluissa tulisi käyttää mahdollisimman laajalti palveluseteleitä ja antaa kuntalaisten valita itse palveluntuottaja	28
Kuulutteko johonkin ammatilliseen keskusjärjestykseen?	63
Luonnonsuojelun nimissä rajoitetaan taloudellista ja teollista toimintaa liian paljon	33
Maamme julkisista palveluista suuri osa tulisi ulkoistaa yksityisten palveluntuottajien hoidettavaksi	15
Maamme nopeasti kasvanut valtionvelka on pakko saada pikaisesti kuriin riippumatta siitä millaisia etujen ja hyvinvoinnin leikkauksia siitä kansalaisille seuraa	21
Maamme väestön ikääntyminen ja uhkaava vähentyminen edellyttävät ulkomaalaisten Suomeen muuton helpottamista	18
Markkinatalous toimii Suomessa nykyisin hyvin kaikkien kansalaisten parhaaksi	35
Markkinavoimat ohjaavat liikaa suomalaisen yhteiskunnan toimintaa	19
Meidän kaikkien pitäisi tinkiä omista eduistamme maamme kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaamiseksi	24
Mihin ammatilliseen keskusjärjestykseen kuulutte? (Voi jättää tyhjäksi)	63
Mihin yhteiskuntaluokkaan katsotte lähinnä kuuluvanne?	64
Mikäli maassamme suhtauduttaisiin myönteisemmin yrittämiseen, siitä hyötyisi koko yhteiskunta	14

Mikäli Suomi ei kykene uudistumaan nykyistä nopeammin, muutaman vuoden kuluttua edes- sämme on taloudellis-yhteiskunnallinen kriisi	26
Mikään puolue ei aja juuri minulle tärkeitä asioita	9
Millainen ammatillinen koulutus Teillä on?	61
Millainen peruskoulutus Teillä on?	61
Miten Te suhtaudutte nykyisin maamme EU-jäsenyyteen?	54
Naiset ja miehet ovat Suomessa nykyisin riittävän tasa-arvoisia	10
Ns. harmaa talous ja veronkierto ovat saaneet maassamme hälyttävät, koko yhteiskuntaa vahin- goittavat mittasuhteet	24
Olen tyytyväinen työhöni nykyisen työnantajani palveluksessa	16
Olennaista julkisissa palveluissa ei ole se, kuka ne tuottaa, vaan se että ne ovat kaikkien saata- villa	39
Olisi hyvä, jos Suomen puoluekenttä kehittyisi kohti kaksipuoluejärjestelmää (kahden johtavan puolueen järjestelmää, esim. 'porvaripuolue' ja 'vasemmistopuolue')	36
Olisin valmis tinkimään palkastani, mikäli työaika lyhennettäisiin ja saisin enemmän vapaa- aika	17
On onni ja etuoikeus saada olla suomalainen	36
Onko eurosta ja EMU-jäsenyydestä hyötyä vai haittaa Suomelle nykyisessä taloustilanteessa? 55	
Painomuuttuja	64
Pärjätäkseen tulevaisuudessa Suomi tarvitsee selkeän pitkän tähtäyksen ohjelman, jonka toteut- tamisella on eri yhteiskuntaryhmien laaja tuki	13
Puolueet ovat ajautuneet yhä kauemmas tavallisen ihmisen ongelmista	22
Pyrkimällä jatkuvaan taloudelliseen kasvuun ihminen tuhoaa vähitellen luonnon ja lopulta myös itsensä	30
Rahoitusmarkkinat kaipaavat lisää sääntelyä	13
Saaste- ja ympäristöongelmien vähentämiseksi olen valmis tinkimään omasta elintasostani .	14
Sukupuoli	8
Suomalainen teollisuus ja elinkeinoelämä toimii nykyisin ympäristöasioissa vastuullisesti ..	16
Suomalaisilla työpaikoilla työskennellään nykyisin ylikierroksilla ja niin kovan paineen alla, että monet ihmiset palavat ennenaikaisesti loppuun	28
Suomalaisten on nykyistä voimakkaammin ajettava etujaan kansainvälisessä kaupassa ja talou- dessa	38
Suomalaisten varauksellinen suhtautuminen ulkomaalaisia kohtaan on viisasta varovaisuutta, ei tietämättömyyttä tai rasismia	34
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Henkilöstön liian korkeat palkanko- rotukset	40
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Huono työilmapiiri yrityksissä ..	44

3. Hakemistot

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Innovatiivisuuden puute yrityksissä	40
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Kilpailijamaiden yritysten kehittyminen suomalaisia yrityksiä nopeammin	42
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Liian kireä verotus	44
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Liian korkeat työvoiman sivukulut (mm. eläke- ja muut sosiaaliturvamaksut)	41
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Liian tiukat ympäristömääräykset	45
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Riskejä välttelevä ilmapiiri yhteiskunnassa	45
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Suomalaisen sisun, 'tekemisen meiningin' puute	41
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Suomen EMU-jäsenyys ja euro	43
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Valtion tukitoimien vähäisyys	42
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Yritysten johdon tekemät strategiset virheet	46
Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Yritysten johdon ylisuuret palkat ja korvaukset	43
Suomalaisten yritysten menestys ja voitot hyödyttävät laajasti koko yhteiskuntaa	30
Suomen pitäisi osallistua nykyistä voimakkaammin kansainväliseen verokilpailuun ja alentaa niin palkka-, yritys- kuin pääomaverotustaankin tuntuvasti	29
Suomen tulisi liittyä NATOon	19
Suomi elää nykyisin yhtä historiansa suurinta murroskautta	39
Syntymävuosi	8
Tehokas ympäristönsuojelu ja vakaa taloudellinen kasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti	25
Tehokkain tapa ehkäistä veronkiertoa on pitää veroprosentit alhaisina ja verotus yksinkertaisena	25
Tiede ja tekniikka pystyvät tulevaisuudessa ratkaisemaan useimmat tänä päivänä esiintyvät ongelmat	10
Toimiala, jolla työskentelette tai viimeksi työskentelitte	62
Tulevaisuudessa maamme eläkejärjestelmät romahtavat eikä edes 'jo ansaittuja' eläkkeitä kyetä maksamaan	32
Työllisyys ja sitä kautta muukin hyvinvointi maassamme riippuu ratkaisevasti vientiteollisuutemme kilpailukyvästä	15
Työntekijöiden ja työnantajien edut ovat Suomessa nykyään pitkälti yhteneväiset	27
Ulkomaalaisten lisääntyvä muutto Suomeen tuo maahamme hyödyllisiä kansainvälisiä vaikutteita	20
Uusien ydinvoimaloiden rakentaminen on paras ratkaisu maamme sähköntuotannon lisäämisek-	

si	26
Vaikka hyvän sosiaaliturvan ja muiden julkisten palvelujen ylläpitäminen maksaa paljon, suomalainen hyvinvointivaltio on aina hintansa arvoinen	12
Vaikka Venäjällä on omat ongelmansa, suomalaisilla ei ole nykyisin mitään syytä suhtautua suureen naapuriinsa kielteisesti	37
Valtion omistamilla yrityksillä tulee olla yksityisiä yrityksiä suurempi yhteiskunnallinen vastuu	31
Valtiovallan tulisi omaksua tiukempi linja luonnonsuojelun puolesta	23
Vapaa kilpailu markkinoilla on kansalaisen ja kuluttajan etu, sillä se tehostaa toimintaa ja laskee hintoja	11
Viiden vuoden kuluttua monet asiat ovat Suomessa paremmin kuin nykyään	35
Voittoa tavoittelevat yritykset eivät sovellu julkisten palvelujen tuottajiksi	37
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Kaikilla on samat oikeudet ja mahdollisuudet	56
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Kaikkien tulee yrittää parhaansa ja osallistua yhteisen hyvän luomiseen	59
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Kukin saa sen, mitä hän on ansainnut	56
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Lait ja muut yhteiskunnan pelisäännöt ovat kaikille samat	58
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Menestyneille ei aseteta liian korkeita veroja	60
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Ne, joilla on enemmän, kantavat suuremman osan yhteisestä taakasta	58
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Toimitaan aina sen mukaan, mikä on kohtuullista ..	57
Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Tuloerot pidetään vähäisinä	57
Yksilön menestyksen määrää ensisijaisesti hänen oma toimintansa ja tahtonsa, ei yhteiskunta eikä olosuhteet	12
Yksittäisten EU-maiden (ml Suomen) valtaa päättää omasta talouspolitiikastaan pitäisi rajoittaa euroalueen toiminnan parantamiseksi	55
Yrittäjänä toimimiseen liittyy Suomessa niin suuria maksuja ja riskejä, että 'vain hullu' ryhtyy turvallisen palkkatyön sijasta yrittäjäksi	31
Yrityksillä on velvollisuus pitää työntekijänsä huonompinaikin aikoina	21
Yritysmaailmassa on enemmän ahneutta ja häikäilemätöntä oman edun tavoittelua kuin muualla yhteiskunnassa	20

3.3 Muuttujaryhmät

Muuttujaryhmä

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (1/4)

[Q1A_1] Mikään puolue ei aja juuri minulle tärkeitä asioita	9
[Q1A_2] Tiede ja tekniikka pystyvät tulevaisuudessa ratkaisemaan useimmat tänä päivänä esiintyvät ongelmat	10
[Q1A_3] Naiset ja miehet ovat Suomessa nykyisin riittävän tasa-arvoisia	10
[Q1A_5] Ilmastonmuutos on aikamme suurin ympäristöuhka, jonka torjumiseksi on nopeasti ryhdyttävä tehokkaisiin toimiin kaikissa maissa	11
[Q1A_6] Vapaa kilpailu markkinoilla on kansalaisen ja kuluttajan etu, sillä se tehostaa toimintaa ja laskee hintoja	11
[Q1A_7] Vaikka hyvän sosiaaliturvan ja muiden julkisten palvelujen ylläpitäminen maksaa paljon, suomalainen hyvinvointivaltio on aina hintansa arvoinen	12
[Q1A_8] Yksilön menestyksen määrää ensisijaisesti hänen oma toimintansa ja tahtonsa, ei yhteiskunta eikä olosuhteet	12
[Q1A_9] Rahoitusmarkkinat kaipaavat lisää sääntelyä	13
[Q1A_10] Pärjätäkseen tulevaisuudessa Suomi tarvitsee selkeän pitkän tähtäyksen ohjelman, jonka toteuttamisella on eri yhteiskuntaryhmien laaja tuki	13
[Q1A_11] Mikäli maassamme suhtauduttaisiin myönteisemmin yrittämiseen, siitä hyötyisi koko yhteiskunta	14
[Q1A_12] Saaste- ja ympäristöongelmien vähentämiseksi olen valmis tinkimään omasta elintastani	14
[Q1A_14] Maamme julkisista palveluista suuri osa tulisi ulkoistaa yksityisten palveluntuottajien hoidettavaksi	15
[Q1A_15] Työllisyys ja sitä kautta muukin hyvinvointi maassamme riippuu ratkaisevasti vienniteollisuutemme kilpailukyvyistä	15
[Q1A_16] Olen tyytyväinen työhöni nykyisen työnantajani palveluksessa	16
[Q1A_17] Suomalainen teollisuus ja elinkeinoelämä toimii nykyisin ympäristöasioissa vastuullisesti	16

Muuttujaryhmä

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (2/4)

[Q1B_1] Julkiset palvelut rapautuvat, jos yritykset ja järjestöt saavat tuottaa niitä nykyistä enemmän	17
[Q1B_2] Olisin valmis tinkimään palkastani, mikäli työaika lyhennettäisiin ja saisin enemmän vapaa-aikaa	17

[Q1B_3] Maamme väestön ikääntyminen ja uhkaava vähentyminen edellyttävät ulkomaalaisten Suomeen muuton helpottamista	18
[Q1B_5] Kansainvälisen talouden ns. globalisaatiokehitys johtaa hyvinvoinnin maailmanlaajuisen lisääntymiseen	18
[Q1B_6] Suomen tulisi liittyä NATOon	19
[Q1B_7] Markkinavoimat ohjaavat liikaa suomalaisen yhteiskunnan toimintaa	19
[Q1B_8] Ulkomaalaisten lisääntyvä muutto Suomeen tuo maahamme hyödyllisiä kansainvälisiä vaikutteita	20
[Q1B_9] Yrityksissä on enemmän ahneutta ja häikäilemätöntä oman edun tavoittelua kuin muualla yhteiskunnassa	20
[Q1B_10] Yrityksillä on velvollisuus pitää työntekijänsä huonompinkin aikoina	21
[Q1B_11] Maamme nopeasti kasvanut valtionvelka on pakko saada pikaisesti kuriin riippumatta siitä millaisia etujen ja hyvinvoinnin leikkauksia siitä kansalaisille seuraa	21
[Q1B_12] Puolueet ovat ajautuneet yhä kauemmas tavallisen ihmisen ongelmista	22
[Q1B_14] Koska suomalaiset elävät aiempaa pidempään, on vain luonnollista, että eläkeiän alarajaa nostettaisiin vastaavasti	22
[Q1B_15] Ihmisten hyvinvoinnin jatkuminen voi perustua vain taloudelliseen kasvuun	23
[Q1B_16] Valtiovallan tulisi omaksua tiukempi linja luonnonsuojelun puolesta	23
[Q1B_17] Ns. harmaa talous ja veronkierto ovat saaneet maassamme hälyttävät, koko yhteiskuntaa vahingoittavat mittasuhteet	24

Muuttujaryhmä

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (3/4)

[Q1C_1] Meidän kaikkien pitäisi tinkiä omista eduistamme maamme kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaamiseksi	24
[Q1C_3] Tehokkain tapa ehkäistä veronkiertoa on pitää veroprosentit alhaisina ja verotus yksinkertaisena	25
[Q1C_4] Tehokas ympäristönsuojelu ja vakaa taloudellinen kasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti	25
[Q1C_5] Mikäli Suomi ei kykene uudistumaan nykyistä nopeammin, muutaman vuoden kuluttua edessämme on taloudellis-yhteiskunnallinen kriisi	26
[Q1C_6] Uusien ydinvoimaloiden rakentaminen on paras ratkaisu maamme sähköntuotannon lisäämiseksi	26
[Q1C_7] Työntekijöiden ja työnantajien edut ovat Suomessa nykyään pitkälti yhteneväiset	27
[Q1C_8] Juuri pidettyjen kunnallisvaalien alhainen äänestysprosentti ei ollut välinpitämättömyyttä, vaan selkeä poliittinen protesti	27
[Q1C_9] Suomalaisilla työpaikoilla työskennellään nykyisin ylikierroksilla ja niin kovan paineen alla, että monet ihmiset palavat ennenaikaisesti loppuun	28

[Q1C_10] Kuntien palveluissa tulisi käyttää mahdollisimman laajalti palveluseteleitä ja antaa kuntalaisten valita itse palveluntuottaja	28
[Q1C_11] Suomen pitäisi osallistua nykyistä voimakkaammin kansainväliseen verokilpailuun ja alentaa niin palkka-, yritys- kuin pääomaverotustaankin tuntuvasti	29
[Q1C_12] Globalistuminen merkitsee sitä, että ns. halpatyövoiman maat vievät Suomesta enenevästi työpaikkoja	29
[Q1C_13] Pyrkimällä jatkuvaan taloudelliseen kasvuun ihminen tuhoaa vähitellen luonnon ja lopulta myös itsensä	30
[Q1C_14] Suomalaisten yritysten menestys ja voitot hyödyttävät laajasti koko yhteiskuntaa	30
[Q1C_15] Valtion omistamilla yrityksillä tulee olla yksityisiä yrityksiä suurempi yhteiskunnallinen vastuu	31
[Q1C_16] Yrittäjänä toimimiseen liittyy Suomessa niin suuria maksuja ja riskejä, että 'vain hullu' ryhtyy turvallisen palkkatyön sijasta yrittäjäksi	31
[Q1C_17] Demokratia toimii Suomessa niin hyvin, että puheet kansalaisten huonoista vaikutusmahdollisuuksista ovat vailla pohjaa	32

Muuttujaryhmä

Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä? (4/4)

[Q1D_1] Tulevaisuudessa maamme eläkejärjestelmät romahtavat eikä edes 'jo ansaittuja' eläkeitä kyetä maksamaan	32
[Q1D_2] Luonnonsuojelun nimissä rajoitetaan taloudellista ja teollista toimintaa liian paljon	33
[Q1D_3] Korkea tulovero vähentää työhalujani	33
[Q1D_4] Ennen ihmiset olivat onnellisempia kuin nykyään	34
[Q1D_5] Suomalaisten varauksellinen suhtautuminen ulkomaalaisia kohtaan on viisasta varovaisuutta, ei tietämättömyyttä tai rasismia	34
[Q1D_6] Viiden vuoden kuluttua monet asiat ovat Suomessa paremmin kuin nykyään	35
[Q1D_7] Markkinatalous toimii Suomessa nykyisin hyvin kaikkien kansalaisten parhaaksi .	35
[Q1D_8] On onni ja etuoikeus saada olla suomalainen	36
[Q1D_9] Olisi hyvä, jos Suomen puoluekenttä kehittyisi kohti kaksipuoluejärjestelmää (kahden johtavan puolueen järjestelmää, esim. 'porvaripuolue' ja 'vasemmistopuolue')	36
[Q1D_10] Voittoa tavoittelevat yritykset eivät sovellu julkisten palvelujen tuottajiksi	37
[Q1D_11] Vaikka Venäjällä on omat ongelmansa, suomalaisilla ei ole nykyisin mitään syytä suhtautua suureen naapuriinsa kielteisesti	37
[Q1D_12] Suomalaisten on nykyistä voimakkaammin ajettava etujaan kansainvälisessä kaupassa ja taloudessa	38
[Q1D_13] Kaikki maamme valtionyhtiöt tulisi vähitellen myydä yksityisille	38
[Q1D_14] Olennaista julkisissa palveluissa ei ole se, kuka ne tuottaa, vaan se että ne ovat kaikkien saatavilla	39

[Q1D_15] Suomi elää nykyisin yhtä historiansa suurinta murroskautta	39
---	----

Muuttujaryhmä

Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn sanotaan heikentyneen viime vuosina. Missä määrin tämä johtuu mielestänne seuraavista tekijöistä?

[Q2_1] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Innovatiivisuuden puute yrityksissä	40
[Q2_2] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Henkilöstön liian korkeat palkankorotukset	40
[Q2_3] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Liian korkeat työvoiman sivukulut (mm. eläke- ja muut sosiaaliturvamaksut)	41
[Q2_4] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Suomalaisen sisun, 'tekemisen meiningin' puute	41
[Q2_5] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Kilpailijamaiden yritysten kehittyminen suomalaisia yrityksiä nopeammin	42
[Q2_6] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Valtion tukitoimien vähäisyys	42
[Q2_7] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Suomen EMU-jäsenyys ja euro	43
[Q2_9] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Yritysten johdon ylisuuret palkat ja korvaukset	43
[Q2_10] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Huono työilmapiiri yrityksissä	44
[Q2_12] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Liian kireä verotus	44
[Q2_13] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Riskejä välttelevä ilmapiiri yhteiskunnassa	45
[Q2_14] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Liian tiukat ympäristömääräykset	45
[Q2_15] Suomalaisten yritysten kilpailukyvyn heikentymisen syyt: Yritysten johdon tekemät strategiset virheet	46

Muuttujaryhmä

Suomen paluu taloudellisen kasvun uralle saattaa edellyttää tulevina vuosina syvälle käyviä yhteiskunnallisia uudistuksia ja rakennemuutoksia. Missä määrin voisitte hyväksyä seuraavien toimenpiteiden toteuttamisen?

[Q3_1] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Eläkeiän alarajan nostaminen vähintään kahdella vuodella	46
[Q3_2] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Yleisestä asevel-	

vollisuudesta luopuminen	47
[Q3_3] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Yritysten tuloveron (yhteisövero) reipas keventäminen	47
[Q3_4] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Työmarkkinajärjestöjen vallan rajaaminen uudistusten läpiviennin nopeuttamiseksi	48
[Q3_5] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Tutkimuksen rahoituksen huomattava kasvattaminen	48
[Q3_6] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Kuntapalveluiden tuotannon avaaminen kilpailulle	49
[Q3_7] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Työttömyysturvan ehtojen tiukentaminen	49
[Q3_8] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Palkkojen jäädyttäminen nykytasolle	50
[Q3_9] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Tuntuvat leikkaukset julkisissa palvelumenoissa	51
[Q3_10] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Ansiotuloveron reipas keventäminen	51
[Q3_11] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Vuosittaisen työajan pidentäminen	52
[Q3_12] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Opiskeluaikojen lyhentäminen rajaamalla ilmaista opinto-oikeutta	52
[Q3_13] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Uusien valtiönyhtiöiden perustaminen valituille aloille	53
[Q3_14] Arvio toimenpiteistä, joilla Suomi palaisi taloudellisen kasvun uralle: Maahanmuuton huomattava lisääminen	53

Muuttujaryhmä

Yhteiskunnallisessa keskustelussa on viime aikoina puhuttu paljon oikeudenmukaisuudesta. Missä määrin seuraavat kuvaukset sopivat omaan käsitykseen yhteiskunnallisesta oikeudenmukaisuudesta?

[Q5_1] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Kaikilla on samat oikeudet ja mahdollisuudet	56
[Q5_2] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Kukin saa sen, mitä hän on ansainnut	56
[Q5_3] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Tuloerot pidetään vähäisinä	57
[Q5_4] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Toimitaan aina sen mukaan, mikä on kohtuullista	57
[Q5_5] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Ne, joilla on enemmän, kantavat suuremman osan yhteisestä taakasta	58
[Q5_6] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Lait ja muut yhteiskunnan pelisäännöt ovat kai-	

kille samat.....	58
[Q5_7] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Kaikkien tulee yrittää parhaansa ja osallistua yhteisen hyvän luomiseen.....	59
[Q5_8] Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus: Menestyneille ei aseteta liian korkeita veroja	60